EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

المنهج لمريد العمرة والحج

Al-Manhaj li-murīd al-ʿumrah wa-l-ḥajj

Ghid pentru ʿumrah și ḥajj

Muḥammad ibn Ṣāliḥ
al-ʿUthaymīn

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

Ghid pentru ʿumrah și hajj

Ritualuri, îndrumări și 17 învățăminte

المنهج لمريد العمرة والحج

Al-Manhaj li-murīd al-ʿumrah wa-l-ḥajj

Traducere: Institutul Tawhid

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: المنهج لمريد العمرة والحج
Ediția I
Traducerea în limba română: Institutul Tawhid. Distribuție gratuită.
Textul arab al citatelor coranice: Tanzil Project (https://tanzil.net), Uthmani 1.1, licență CC BY 3.0.
Ediția-sursă: Fundația caritabilă „Șeicul Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn”, seria 21, ediția I, 1429 H/2008.
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Cuprins

Buna purtare în călătorie 1
Călătoria femeii 4
Rugăciunea călătorului 7
Locurile de intrare în iḥrām — mīqāt-urile 10
Felurile ritualurilor 14
Cui îi revine hady 16
Îndeplinirea ʿumrei 19
Îndeplinirea ḥajj-ului 28
Vizitarea Moscheii Profetului 36
Învățăminte 41
1. Buna purtare la ḥajj și ʿumrah 41
2. Lucrurile interzise în iḥrām 43
3. Intrarea copilului în iḥrām 52
4. Împuternicirea altuia pentru ḥajj 54
5. Schimbarea veșmintelor de iḥrām 56
6. Locul celor două unități de după ṭawāf 56
7. Continuitatea în saʿy și între ṭawāf și saʿy 57
8. Îndoiala asupra numărului de înconjurări ori de parcursuri . 57
9. Șederea la ʿArafah 58
10. Plecarea de la Muzdalifah 60
11. Chestiuni legate de aruncarea pietricelelor 65
12. Prima și a doua ieșire din iḥrām 66
13. Împuternicirea altuia pentru aruncarea pietricelelor 66
14. Ritualurile din ziua sărbătorii 68
15. Timpul aruncării pietricelelor și ordinea jamrah-urilor 71
16. Înnoptarea la Minā 72
17. Ṭawāf-ul de rămas-bun 72
Glosar 74
Bibliografie 76
Indice 77

Prefața autorului

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.

Lauda Îi aparține lui Allah. Îl lăudăm, Îi cerem ajutorul și iertarea și ne căim înaintea Lui. Căutăm adăpost la Allah de răul sufletelor noastre și de relele faptelor noastre. Pe cel pe care Allah îl călăuzește nimeni nu îl poate rătăci, iar pe cel pe care El îl lasă în rătăcire nimeni nu îl poate călăuzi. Mărturisesc că nu există altă divinitate vrednică de adorare în afară de Allah, Unicul, Care nu are asociat, și mărturisesc că Muḥammad este robul și Trimisul Său. Binecuvântările și pacea lui Allah să fie asupra lui, a familiei, a companionilor săi și a celor care îi urmează cu bine până în Ziua Judecății.

În cele ce urmează: pelerinajul este una dintre cele mai bune adorări și dintre cele mai mărețe fapte de ascultare. El este unul dintre stâlpii Islamului cu care Allah l-a trimis pe Muḥammad, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, stâlpi fără de care religia robului nu poate fi dreaptă.

Un act de adorare nu poate fi un mijloc corect de apropiere de Allah și nu este primit decât dacă îndeplinește două condiții:

Prima: sinceritatea față de Allah, Preaputernicul și Mărețul — omul urmărește prin el Fața lui Allah și Viața de Apoi, nu să fie văzut sau lăudat de oameni.

A doua: urmarea Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, în vorbe și fapte. Urmarea Profetului nu poate fi realizată decât prin cunoașterea Sunnei sale. De aceea, cine dorește să îl urmeze trebuie să învețe Sunna de la cei care o cunosc, fie prin scris, fie pe cale orală. Învățații care au moștenit cunoașterea Profetului și i-au urmat în îndrumarea comunității au datoria să își conformeze adorările, purtarea și relațiile cu oamenii

celor cunoscute din Sunna Profetului, să le transmită comunității și să o cheme la acestea.

Astfel, ei vor dobândi moștenirea Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, în cunoaștere, faptă, transmitere și chemare și vor fi dintre cei câștigători, care au crezut, au făcut fapte bune, s-au îndemnat unii pe alții la adevăr și s-au îndemnat unii pe alții la răbdare.

Aceasta este o prezentare concisă a ritualurilor pelerinajului ḥajj și ale ʿumrei. Am urmat în ea ceea ce cunosc din textele Cărții și ale Sunnei, nădăjduind ca Allah Preaînaltul să o facă sinceră, numai pentru El, și folositoare robilor Săi.

Autorul

Buna purtare în călătorie

Se cuvine ca cel care pleacă la pelerinaj sau pentru alt act de adorare să păstreze, în toate situațiile sale, intenția de a se apropia de Allah Preaînaltul. Astfel, cuvintele, faptele și cheltuielile sale îl vor apropia de Allah, căci:

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى

„Faptele sunt după intenții și fiecare om va avea ceea ce a intenționat.”[1]

Se cuvine să aibă însușiri alese: generozitate, îngăduință, noblețe, o purtare deschisă față de tovarășii de călătorie, să îi ajute cu averea și cu efortul său și să le aducă bucurie. Acestea se adaugă îndeplinirii actelor de adorare pe care Allah i le-a făcut obligatorii și evitării lucrurilor interzise.

Se cuvine să ia cu sine mijloace bănești și provizii de călătorie din belșug, mai mult decât strictul necesar, ca precauție pentru nevoile care pot apărea.

La plecare și pe parcursul călătoriei se cuvine să rostească formulele transmise de la Profet, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui. Printre ele sunt următoarele:

1. Când pune piciorul pe mijlocul de călătorie, spune:

بِسْمِ اللَّهِ

„În numele lui Allah.”

1 Relatat de al-Bukhārī, Cartea începutului revelației, capitolul despre începutul revelației, nr. 1; și de Muslim, Cartea conducerii, capitolul despre cuvintele Profetului «Faptele sunt după intenții…» («إنما الأعمال...»), nr. 1907.

După ce s-a așezat, să își amintească binefacerea lui Allah asupra robilor Săi, care le-a înlesnit felurite mijloace de călătorie, apoi să spună:

اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ. سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ، اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى. اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ وَكَآبَةِ الْمَنْظَرِ، وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ.

„Allah este Cel mai Mare! Allah este Cel mai Mare! Allah este Cel mai Mare! Slavă Celui care ne-a supus aceasta, căci noi nu am fi putut-o stăpâni! Și la Domnul nostru ne vom întoarce. O, Allah, Îți cerem în această călătorie a noastră evlavie, teamă de Tine și fapte de care ești mulțumit. O, Allah, ușurează-ne această călătorie și scurtează-ne depărtarea ei! O, Allah, Tu ești Însoțitorul în călătorie și Cel care veghează asupra familiei! O, Allah, caut adăpost la Tine de greutățile călătoriei, de priveliștea întristătoare și de întoarcerea cu rău la avere și familie.”[2]

2 Relatat de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre ceea ce se rostește când se încalecă pentru călătoria la ḥajj sau pentru altă călătorie, nr. 1342.

2. Să rostească takbīr când urcă într-un loc înalt și tasbīḥ când coboară într-un loc jos.
3. Când se oprește într-un loc, să spună:

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

„Caut adăpost în cuvintele desăvârșite ale lui Allah de răul celor create de El.”[3]

Pe cel care o spune nu îl va vătăma nimic până când nu va pleca din locul în care s-a oprit.

3 Relatat de Muslim, Cartea pomenirii și a invocării, capitolul despre căutarea adăpostului de hotărârea rea, de pieirea nefericită și de altele, nr. 2708.

Călătoria femeii

Femeii nu îi este permis să călătorească la pelerinaj sau în alt scop decât însoțită de un maḥram, indiferent dacă drumul este lung sau scurt, dacă sunt cu ea alte femei ori nu și dacă este tânără sau vârstnică. Aceasta se întemeiază pe sensul general al cuvintelor Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui:

لَا تُسَافِرِ الْمَرْأَةُ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ

„Femeia să nu călătorească decât însoțită de un maḥram."[4]

Înțelepciunea acestei interdicții constă în faptul că judecata femeii și puterea ei de a se apăra sunt limitate, iar ea este ținta râvnei bărbaților. Unii o pot înșela sau o pot constrânge. Ea poate avea o credință slabă și poate fi atrasă de dorințele sale, devenind astfel ținta celor care o râvnesc. Maḥram-ul o ocrotește, îi apără onoarea și o apără pe ea. De aceea, el trebuie să fie adult și întreg la minte; un copil care nu a ajuns la pubertate sau un om lipsit de judecată nu este suficient.

Maḥram este soțul femeii și orice bărbat căruia îi este interzis pentru totdeauna să se căsătorească cu ea din cauza rudeniei, a alăptării ori a alianței prin căsătorie. Rudele maḥram prin legătura de sânge sunt de șapte feluri:

1. Tații și bunicii, oricât de sus ar urca, atât din partea mamei, cât și din partea tatălui.

2. Fiii, fiii fiilor și fiii fiicelor, oricât de jos ar coborî.

3. Frații, fie că sunt frați de ambii părinți, numai de tată sau numai de mamă.

4 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre pelerinajul femeilor, nr. 1862; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre călătoria femeii la ḥajj sau în alt scop însoțită de un maḥram, nr. 1341.

4. Fiii fraților, fie că frații sunt de ambii părinți, numai de tată sau numai de mamă.

5. Fiii surorilor, fie că surorile sunt de ambii părinți, numai de tată sau numai de mamă.

6. Unchii din partea tatălui, fie că sunt frați ai tatălui de ambii părinți, numai de tată sau numai de mamă.

7. Unchii din partea mamei, fie că sunt frați ai mamei de ambii părinți, numai de tată sau numai de mamă.

Rudele maḥram prin alăptare sunt asemenea celor prin legătura de sânge, potrivit cuvintelor Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui:

يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ

„Prin alăptare devine interzis ceea ce devine interzis prin legătura de sânge.”[5]

Rudele maḥram prin alianța căsătoriei sunt:

1. Fiii soțului femeii, fiii fiilor lui și fiii fiicelor lui, oricât de jos ar coborî, indiferent dacă sunt născuți dintr-o soție de dinaintea ei, din ea însăși ori dintr-o soție de după ea.

2. Tații soțului femeii și bunicii lui, oricât de sus ar urca, atât din partea tatălui, cât și din partea mamei.

3. Soții fiicelor, soții fiicelor fiilor și soții fiicelor fiicelor, oricât de jos ar coborî.

Pentru aceste trei categorii, legătura de maḥram se stabilește prin simpla încheiere a căsătoriei. Ea se menține chiar dacă soții se despart prin moarte, divorț ori desfacerea căsătoriei.

4. Soții mamelor și soții bunicilor, oricât de sus ar urca.

Însă acești soți nu devin maḥram pentru fiicele soțiilor lor, pentru fiicele fiilor acestora ori pentru fiicele fiicelor lor decât după ce au avut relații conjugale cu soțiile. Dacă relațiile

5 Relatat de al-Bukhārī, Cartea mărturiilor, capitolul despre mărturia privind legăturile de rudenie, alăptarea cunoscută public și moartea, nr. 2645; și de Muslim, Cartea alăptării, capitolul despre interdicția căsătoriei cu fiica fratelui prin alăptare, nr. 1447.

conjugale au avut loc, soțul devine maḥram pentru fiicele soției, indiferent dacă sunt dintr-o căsătorie anterioară cu alt bărbat, din căsătoria cu el însuși sau dintr-o căsătorie de după el. El rămâne maḥram și dacă ulterior divorțează de soție. Dar dacă a încheiat căsătoria cu femeia și apoi a divorțat de ea înainte de relațiile conjugale, nu devine maḥram nici pentru fiicele ei, nici pentru fiicele fiilor ei, nici pentru fiicele fiicelor ei.

Rugăciunea călătorului

Islamul este religia ușurinței și a înlesnirii, fără constrângere și greutate. Oriunde apare dificultatea, Allah deschide căi spre ușurință. Allah Preaînaltul a spus:

﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيۡكُمۡ فِي ٱلدِّينِ مِنۡ حَرَجٖ﴾

„El nu v-a pus nicio greutate în religie."
Coran · al-Ḥajj 22:78

Iar Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a spus:

الدِّينُ يُسْرٌ

„Religia este ușurință."[6]

Învățații — Allah să aibă milă de ei — au spus: dificultatea atrage înlesnirea. Întrucât călătoria poate prilejui dificultăți, unele dintre judecățile ei au fost ușurate. Printre acestea sunt:

1. Călătorului îi este permis tayammum dacă nu găsește apă sau dacă apa pe care o are îi este necesară pentru hrană și băutură. Dar dacă socotește mai probabil că va ajunge la apă înainte de sfârșitul timpului ales al rugăciunii, este mai bine să amâne rugăciunea până ajunge la apă, ca să se purifice cu ea.

2. Călătorului îi este prescris să scurteze rugăciunea de patru unități la două, din momentul în care pleacă din localitatea sa până când se întoarce, chiar dacă perioada este lungă. În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī este relatat de la Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de ei — că Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a

6 Relatat de al-Bukhārī, Cartea credinței, capitolul «Religia este ușurință», nr. 39, cu formularea: «Cu adevărat, religia este ușurință» («إن الدين يسر»).

stat la Makkah, în anul cuceririi, nouăsprezece zile, rugându-se câte două unități.

(«أن النبي ﷺ أقام بمكة عام الفتح تسعة عشر يوما يصلي ركعتين»)[7] Profetul a stat și la Tabūk douăzeci de zile, scurtând rugăciunea.

(«وأقام النبي ﷺ بتبوك عشرين يوما يقصر الصلاة»)[8]

Dar dacă un călător se roagă în spatele unui imam care îndeplinește patru unități, el îndeplinește tot patru, urmându-și imamul, fie că a prins rugăciunea de la început, fie că s-a alăturat pe parcursul ei. Dacă imamul rostește salutul final, călătorul completează cele patru unități, potrivit cuvintelor Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui:

إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَلَا تَخْتَلِفُوا عَلَيْهِ

„Imamul a fost rânduit pentru a fi urmat; nu vă deosebiți de el.”[9]

Și potrivit sensului general al cuvintelor sale:

فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا، وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا

„Rugați-vă partea pe care o prindeți și completați ceea ce ați pierdut.”[10]

---

7 Relatat de al-Bukhārī, Cartea rugăciunii de vineri, capitolul despre cele relatate privind scurtarea rugăciunii și despre durata șederii în care ea se scurtează, nr. 1080.

8 Relatat de Aḥmad, nr. 13726; și de Abū Dāwūd, Cartea rugăciunii, capitolul despre cel care șade într-un ținut și scurtează rugăciunea, nr. 1235.

9 Relatat de al-Bukhārī, Cartea chemării la rugăciune, capitolul despre îndreptarea rândului ca parte a împlinirii rugăciunii, nr. 722; și de Muslim, Cartea rugăciunii, capitolul despre urmarea imamului de către cel care se roagă în spatele său, nr. 414.

10 Relatat de al-Bukhārī, Cartea chemării la rugăciune, capitolul despre cuvintele omului «Am pierdut rugăciunea», nr. 635; și de Muslim, Cartea moscheilor și a locurilor de rugăciune, capitolul despre recomandarea de a veni la rugăciune cu calm și demnitate și interzicerea venirii în grabă, nr. 602.

Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de ei — a fost întrebat de ce călătorul îndeplinește două unități când se roagă singur, dar patru când urmează un imam localnic. El a răspuns:

تِلْكَ السُّنَّةُ

„Aceasta este Sunna."

Ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de ei — se ruga patru unități când era cu imamul, iar când se ruga singur îndeplinea două unități în călătorie.

(«وكان ابن عمر رضي الله عنهما إذا صلى مع الإمام صلى أربعا،
يعني في السفر، وإذا صلى وحده صلى ركعتين»)

3. Călătorului îi este permis să reunească Ẓuhr cu ʿAṣr și Maghrib cu ʿIshāʾ, atunci când are nevoie, de exemplu când se află neîntrerupt pe drum. Este mai bine să aleagă ceea ce îi este mai ușor: reunirea la timpul primei rugăciuni ori la timpul celei de-a doua.

Dacă nu are nevoie de reunire, este mai bine să nu le reunească, dar reunirea este îngăduită. De exemplu, dacă este oprit într-un loc și nu intenționează să plece de acolo decât după intrarea timpului celei de-a doua rugăciuni, îndeplinește fiecare rugăciune la timpul ei, deoarece nu are nevoie de reunire.

Locurile de intrare în iḥrām — mīqāt-urile

Mīqāt-urile sunt locurile pe care Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, le-a stabilit pentru intrarea în iḥrām a celui care intenționează ḥajj sau ʿumrah. Sunt cinci:

Primul: Dhū al-Ḥulayfah, numit și *„Ābār ʿAlī”*, iar de unii oameni *„al-Ḥasā”*. Între el și Makkah sunt aproximativ zece etape de drum. Este mīqāt-ul locuitorilor din Madinah și al celorlalți care trec pe acolo.

Al doilea: al-Juḥfah, un vechi sat aflat la aproximativ cinci etape de Makkah. El a căzut în ruină, iar oamenii intră acum în iḥrām din Rābigh în locul său. Este mīqāt-ul locuitorilor din Shām și al celorlalți care trec pe acolo.

Al treilea: Yalamlam, un munte sau un loc din Tihāmah, la aproximativ două etape de Makkah. Este mīqāt-ul locuitorilor Yemenului și al celorlalți care trec pe acolo.

Al patrulea: Qarn al-Manāzil, numit și *„al-Sayl”*, la aproximativ două etape de Makkah. Este mīqāt-ul locuitorilor din Najd și al celorlalți care trec pe acolo.

Al cincilea: Dhāt ʿIrq, numit și *„al-Ḍarībah”*, la două etape de Makkah. Este mīqāt-ul locuitorilor Irakului și al celorlalți care trec pe acolo.

Cine este mai aproape de Makkah decât aceste mīqāt-uri intră în iḥrām din locul în care se află. Chiar și locuitorii din Makkah intră în iḥrām pentru ḥajj din Makkah. Dar pentru ʿumrah intră în iḥrām din afara teritoriului sacru, potrivit cuvintelor Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, adresate lui ʿAbd al-Raḥmān ibn Abī Bakr:

أَخْرِجْ بِأُخْتِكَ مِنَ الْحَرَمِ فَلْتُهِلَّ بِعُمْرَةٍ

„Scoate-o pe sora ta — adică pe ʿĀʾishah — în afara teritoriului sacru, ca să intre în iḥrām pentru ʿumrah.”[11]

Cine urmează un drum la dreapta sau la stânga acestor mīqāt-uri intră în iḥrām când ajunge în dreptul celui mai apropiat mīqāt. Cine este în avion intră în iḥrām când ajunge deasupra lui, în dreptul său. Să se pregătească și să îmbrace veșmintele de iḥrām înainte de a ajunge în dreptul mīqāt-ului; imediat ce ajunge în dreptul său, intenționează intrarea în iḥrām, fără să o amâne.

Unii oameni se află în avion cu intenția de a face ḥajj sau ʿumrah, trec în dreptul mīqāt-ului fără să intre în iḥrām și amână până când aterizează la aeroport. Aceasta nu este permisă, deoarece reprezintă încălcarea limitelor lui Allah Preaînaltul. Totuși, dacă omul trece de mīqāt fără să intenționeze ḥajj ori ʿumrah, iar abia apoi se hotărăște să facă ḥajj sau ʿumrah, intră în iḥrām din locul în care s-a hotărât și nu îi revine nimic în plus.

11 Relatat de al-Bukhārī, 3/6, iar în Fatḥ al-Bārī, 3/612; și de Muslim, 4/31–32. Apare și la al-Bukhārī, 2/174. Într-o altă formulare, la 2/164:

اذْهَبْ بِأُخْتِكَ فَأَعْمِرْهَا مِنَ التَّنْعِيمِ

«Mergi cu sora ta și ajut-o să îndeplinească ʿumrah din al-Tanʿīm.»

La fel la Muslim, 4/35. [Autorul]

Cine trece de aceste mīqāt-uri fără să intenționeze ḥajj sau ʿumrah, dorind să meargă la Makkah numai pentru a vizita o rudă, pentru comerț, pentru a învăța, pentru tratament ori pentru alt scop, nu este obligat să intre în iḥrām. Aceasta se întemeiază pe relatarea lui Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de ei —, potrivit căreia Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a stabilit mīqāt-urile și apoi a spus:

هُنَّ لَهُنَّ وَلِمَنْ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهِنَّ لِمَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَجَّ أَوِ الْعُمْرَةَ

„Ele sunt pentru locuitorii acestor ținuturi și pentru cei din alte ținuturi care trec pe acolo, dintre cei care intenționează ḥajj sau ʿumrah.”[12]

El a legat așadar judecata de cel care intenționează ḥajj sau ʿumrah.
Prin sensul său contrar implicit, cel care nu intenționează nici ḥajj, nici ʿumrah nu este obligat să intre în iḥrām de la ele.
Intenția de a face ḥajj sau ʿumrah nu este obligatorie pentru cine și-a îndeplinit deja obligația: ḥajj este obligatoriu o singură dată în viață, potrivit cuvintelor Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui:

الْحَجُّ مَرَّةٌ فَمَا زَادَ فَهُوَ تَطَوُّعٌ

„Pelerinajul este o dată, iar ceea ce este în plus este voluntar.”[13]

Totuși, este mai bine ca omul să nu se lipsească de împlinirea de bunăvoie a ritualurilor, ca să dobândească răsplata, dată fiind

12 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre locul intrării în iḥrām al locuitorilor din Shām, nr. 1526; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre mīqāt-urile pentru ḥajj și ʿumrah, nr. 1181.

13 Relatat de Aḥmad, nr. 2637; și de Abū Dāwūd, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre obligația ḥajj-ului, nr. 1721.

ușurința intrării în iḥrām în vremea aceasta. Lui Allah Îi aparțin lauda și binefacerea.

Felurile ritualurilor

Ritualurile sunt de trei feluri: tamattuʿ, ifrād și qirān.

Tamattuʿ înseamnă să intre în iḥrām numai pentru ʿumrah, în lunile pelerinajului. Când ajunge la Makkah, îndeplinește ṭawāf și saʿy pentru ʿumrah, își rade capul ori își scurtează părul. Când vine ziua al-Tarwiyah, a opta zi din Dhū al-Ḥijjah, intră în iḥrām numai pentru ḥajj și îndeplinește toate ritualurile lui.

Ifrād înseamnă să intre în iḥrām numai pentru ḥajj. Când ajunge la Makkah, îndeplinește ṭawāf-ul de sosire și saʿy pentru ḥajj, fără să își radă sau să își scurteze părul și fără să iasă din iḥrām. El rămâne în iḥrām până când aruncă pietricelele la Jamrat al-ʿAqabah în ziua sărbătorii. Nu este nicio problemă dacă amână saʿy-ul pentru ḥajj până după ṭawāf-ul pentru ḥajj.

Qirān înseamnă să intre în iḥrām pentru ʿumrah și ḥajj împreună sau să intre întâi pentru ʿumrah, apoi să adauge ḥajj-ul înainte de a începe ṭawāf-ul pentru ea. Cel care face qirān îndeplinește aceleași ritualuri ca cel care face ifrād, însă cel care face qirān aduce hady, iar cel care face ifrād nu aduce hady.
Cel mai bun dintre aceste trei feluri este tamattuʿ. Așa le-a poruncit Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, Companionilor săi și i-a îndemnat să facă. Chiar dacă omul intră în iḥrām pentru qirān sau ifrād, este recomandat cu stăruință să își transforme ritualul în ʿumrah, pentru a deveni tamattuʿ, chiar și după ce a îndeplinit ṭawāf și saʿy. Când Profetul a îndeplinit ṭawāf și saʿy în pelerinajul de adio, le-a poruncit tuturor Companionilor care nu aveau cu ei hady să își transforme ritualul într-o ʿumrah, să își scurteze părul și să iasă din iḥrām. El a spus:

لَوْلَا أَنِّي سُقْتُ الْهَدْيَ لَفَعَلْتُ مِثْلَ الَّذِي أَمَرْتُكُمْ بِهِ

„Dacă nu aș fi adus cu mine hady, aș fi făcut și eu ceea ce v-am poruncit vouă.”[14]

Cel care a intrat în iḥrām pentru ʿumrah ca parte a tamattuʿ-ului, dar nu poate îndeplini ʿumrah înainte de ședereа la ʿArafah, adaugă atunci ḥajj-ul la ʿumrah și devine qārin. Iată două exemple:

Primul: o femeie intră în iḥrām pentru ʿumrah, intenționând tamattuʿ, apoi începe menstruația ori lăuzia înainte de ṭawāf și nu devine curată până la timpul ședereii la ʿArafah. În această situație, intenționează adăugarea ḥajj-ului la ʿumrah și devine qārinah. Ea rămâne în iḥrām și îndeplinește ritualurile ḥajj-ului, însă nu face nici ṭawāf la Casă, nici saʿy între al-Ṣafā și al-Marwah până când nu devine curată și nu îndeplinește baia rituală.

Al doilea: un om intră în iḥrām pentru ʿumrah, intenționând tamattuʿ, dar apare o piedică ce îl împiedică să intre în Makkah înainte de ziua de ʿArafah. El intenționează adăugarea ḥajj-ului la ʿumrah și devine qārin. Rămâne în iḥrām și îndeplinește ritualurile pelerinului.

14 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre tamattuʿ, qirān și ifrād în ḥajj, nr. 1568.

Cui îi revine hady

Hady îi revine celui care face tamattuʿ și celui care face qirān. Celui care face ifrād nu îi revine.

Cel care face tamattuʿ este acela care intră în iḥrām pentru ʿumrah în lunile pelerinajului, adică după intrarea lunii Shawwāl, apoi face ḥajj în același an. Cine intră în iḥrām pentru ʿumrah înainte de începutul lui Shawwāl nu face tamattuʿ și nu îi revine hady, indiferent dacă a postit Ramaḍān la Makkah sau nu. Postul lunii Ramaḍān la Makkah nu are vreun efect în această privință: condiția este momentul încheierii intrării în iḥrām pentru ʿumrah. Cine intră înainte de începutul lui Shawwāl nu datorează hady. Cine intră după începutul lui Shawwāl face tamattuʿ și datorează hady dacă sunt îndeplinite condițiile obligației.

Ceea ce cred unii oameni, că temeiul obligației de hady ar fi faptul de a nu posti Ramaḍān la Makkah, astfel încât cine a postit acolo nu ar aduce hady și cine nu a postit acolo ar aduce, este greșit.

Cel care face qirān este acela care intră în iḥrām pentru ʿumrah și ḥajj împreună sau intră pentru ʿumrah, apoi adaugă ḥajj-ul înainte de a începe ṭawāf-ul ei.

Hady nu le revine celui care face tamattuʿ sau celui care face qirān decât dacă nu sunt dintre locuitorii din apropierea Moscheii Sacre. Dacă sunt dintre aceștia, nu datorează hady. Locuitorii din apropierea Moscheii Sacre sunt oamenii din Makkah și cei aflați aproape de ea, astfel încât distanța dintre ei și teritoriul sacru nu este considerată o călătorie potrivit uzanței oamenilor.

Aceștia nu datorează hady. Dar cei aflați departe de teritoriul sacru, la o distanță considerată călătorie, precum locuitorii din Jeddah, datorează hady.

Dacă un locuitor din Makkah călătorește în altă parte pentru a învăța ori în alt scop, apoi se întoarce și face tamattuʿ, nu datorează hady. Contează locul său de ședere și de locuire, care este Makkah. Dar dacă se mută din Makkah pentru a locui în altă

parte, apoi revine și face tamattuʿ, datorează hady, deoarece atunci nu mai este dintre locuitorii din apropierea Moscheii Sacre.

Hady-ul obligatoriu pentru tamattuʿ și qirān este o oaie ori o capră care îndeplinește condițiile jertfei de sărbătoare, a șaptea parte dintr-o cămilă sau a șaptea parte dintr-o vită. Cine nu poate aduce hady postește trei zile în timpul pelerinajului și șapte zile după întoarcerea la familia sa. Cele trei zile pot fi postite în zilele al-Tashrīq, adică în zilele de 11, 12 și 13 Dhū al-Ḥijjah. Le poate posti și mai devreme, după intrarea în iḥrām pentru ʿumrah, însă nu postește în ziua sărbătorii și nici în ziua de ʿArafah, deoarece Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a interzis postul în cele două zile de sărbătoare și în ziua de ʿArafah. Cele trei zile pot fi postite consecutiv ori separat, dar nu se amână după zilele al-Tashrīq. Celelalte șapte se postesc după întoarcerea la familie, consecutiv ori separat, după cum dorește.
Zilele în care se înjunghie hady sunt patru: ziua sărbătorii și cele trei zile de după ea. Cine înjunghie înainte de aceste zile aduce doar un animal pentru carne, care nu îi îndeplinește obligația de hady. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, nu și-a înjunghiat hady-ul înainte de ziua sărbătorii, iar hady ține de ritualurile pelerinajului. El a spus:

خُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ

„Luați de la mine ritualurile voastre."[15]

În hadith este relatat și că a spus:

كُلُّ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ ذَبْحٌ

„Toate zilele al-Tashrīq sunt zile de înjunghiere a jertfei."[16]

15 Relatat de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre recomandarea aruncării pietricelelor la Jamrat al-ʿAqabah, în ziua jertfei, de pe animalul de călărie, nr. 1297.

16 Relatat de Aḥmad, nr. 16309.

Zilele al-Tashrīq sunt cele trei zile de după sărbătoare. În aceste zile, înjunghierea este permisă noaptea și ziua, dar ziua este mai bine. Este permisă atât la Minā, cât și la Makkah, însă la Minā este mai bine, în afară de cazul în care înjunghierea la Makkah le aduce mai mult folos săracilor, astfel încât aceștia se pot folosi de ea mai ușor decât la Minā. Atunci omul urmează ceea ce este mai potrivit și mai folositor. Prin urmare, nu este nicio problemă dacă își amână hady-ul până în ziua de 13 și îl înjunghie la Makkah.

Să se știe că obligativitatea hady-ului pentru cel care îl poate aduce sau a postului pentru cel care nu îl găsește nu este o amendă și nici o obosire fără folos a robului. Ea ține de împlinirea și desăvârșirea ritualului. Prin mila și bunătatea Sa, Allah le-a prescris robilor Săi ceea ce le desăvârșește adorarea, îi apropie de Domnul lor, le sporește răsplata și le înalță rangurile. Averea cheltuită este înlocuită de Allah, iar efortul este răsplătit cu recunoștință.

Mulți oameni nu iau în seamă acest folos și nu pun în socoteală răsplata. Îi vezi fugind de obligația de hady și încercând prin orice mijloc să o înlăture. Unii chiar fac numai ifrād pentru a nu fi obligați să aducă hady, lipsindu-se astfel de răsplata tamattuʿ-ului și a hady-ului. Aceasta este o neatenție asupra căreia trebuie atrasă luarea-aminte.

Îndeplinirea ʿumrei

Când omul dorește să intre în iḥrām pentru ʿumrah, îi este prescris să își scoată veșmintele obișnuite, să facă o baie precum baia pentru impuritatea rituală majoră și să aplice pe cap și pe barbă cel mai bun parfum pe care îl găsește, din ulei de lemn de agar sau alt parfum. Nu îl vătăma faptul că parfumul rămâne după intrarea în iḥrām, potrivit relatării din cele două Ṣaḥīḥ de la ʿĀʾishah — Allah să fie mulțumit de ea —, care a spus:

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُحْرِمَ تَطَيَّبَ بِأَطْيَبِ مَا يَجِدُ، ثُمَّ أَرَى وَبِيصَ الْمِسْكِ فِي رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ بَعْدَ ذَلِكَ

„Când dorea să intre în iḥrām, Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, se parfuma cu cel mai bun parfum pe care îl găsea. După aceea vedeam strălucirea moscului pe capul și pe barba lui."[17]

Baia la intrarea în iḥrām este Sunna atât pentru bărbați, cât și pentru femei, inclusiv pentru cea aflată la menstruație ori în lăuzie. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, i-a poruncit lui Asmāʾ bint ʿUmays, când a născut, să facă baie la intrarea în iḥrām, să își lege un material și să intre în iḥrām.[18]

17 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre parfum la intrarea în iḥrām și despre ce se îmbracă, nr. 1538; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre parfumarea celui care intră în iḥrām, nr. 1190.

18 Relatat de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre pelerinajul Profetului, nr. 1218.

După baie și parfumare, îmbracă veșmintele de iḥrām. Apoi, în afară de femeia aflată la menstruație ori în lăuzie, îndeplinește rugăciunea obligatorie dacă este timpul ei; altfel, îndeplinește două unități cu intenția rugăciunii de după abluțiune. După rugăciune intră în iḥrām și spune:

لَبَّيْكَ عُمْرَةً، لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ،
إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ

„Răspund chemării Tale pentru ʿumrah! Răspund chemării Tale, o, Allah, răspund chemării Tale! Răspund chemării Tale, Tu nu ai asociat, răspund chemării Tale! Cu adevărat, lauda, binefacerea și stăpânirea Îți aparțin. Tu nu ai asociat!”

Bărbatul ridică glasul rostind acestea, iar femeia le spune atât cât să o audă cea de lângă ea. Dacă persoana care intenționează intrarea în iḥrām se teme de o piedică în îndeplinirea ritualului, se cuvine să pună o condiție când intră în iḥrām, spunând:

إِنْ حَبَسَنِي حَابِسٌ فَمَحِلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي

„Dacă o piedică mă oprește, locul ieșirii mele din iḥrām va fi acolo unde m-ai oprit.”

Adică: dacă o boală, o întârziere ori altă piedică mă împiedică să îmi îndeplinesc ritualul, ies din iḥrām. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, i-a poruncit lui Ḍubāʿah bint al-Zubayr — Allah să fie mulțumit de ea — să pună o condiție când a dorit să intre în iḥrām fiind bolnavă. I-a spus:

إِنَّ لَكِ عَلَى رَبِّكِ مَا اسْتَثْنَيْتِ

„Vei avea de la Domnul tău ceea ce ai pus drept condiție.”[19]

Dacă omul a pus condiția și apoi apare ceea ce îl împiedică să își îndeplinească ritualul, iese din iḥrām și nu îi revine nimic în plus.

Cel care nu se teme de o piedică nu se cuvine să pună o condiție. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, nu a pus o condiție și nu le-a poruncit tuturor să o facă; i-a poruncit aceasta numai lui Ḍubāʿah bint al-Zubayr — Allah să fie mulțumit de ea — deoarece ea era bolnavă.

Se cuvine ca cel aflat în iḥrām să rostească mult talbiyah, mai ales la schimbarea locului ori a timpului: când urcă pe o înălțime, coboară într-un loc jos, vine noaptea ori ziua. După ea să Îi ceară lui Allah mulțumirea Sa și Paradisul și să caute, prin mila Lui, adăpost de Foc.

Talbiyah este prescrisă pentru ʿumrah din momentul intrării în iḥrām până la începerea ṭawāf-ului, iar pentru ḥajj din momentul intrării în iḥrām până la începerea aruncării pietricelelor la Jamrat al-ʿAqabah în ziua sărbătorii.

19 Relatat de al-Bukhārī, Cartea căsătoriei, capitolul despre potrivirea în religie, nr. 5089; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre permisiunea condiției privind ieșirea din iḥrām din pricina bolii, nr. 1207; și de al-Nasāʾī, Cartea ritualurilor pelerinajului, nr. 2766.

Când ajunge aproape de Makkah, se cuvine să facă baie înainte de intrarea în ea, deoarece Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a făcut baie înainte de a intra. Când intră în Moscheea Sacră, pășește întâi cu piciorul drept și spune:

بِسْمِ اللَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ، وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ، وَبِسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

„În numele lui Allah! Binecuvântările și pacea să fie asupra Trimisului lui Allah! O, Allah, iartă-mi păcatele și deschide-mi porțile milei Tale! Caut adăpost la Allah Cel Măreț, prin Fața Sa cea Nobilă și prin stăpânirea Sa cea fără început, de Satana cel alungat."

Apoi se îndreaptă spre Piatra Neagră pentru a începe ṭawāf-ul. O atinge cu mâna dreaptă și o sărută. Dacă nu o poate săruta, își sărută mâna după ce a atins-o. Dacă nu o poate atinge cu mâna, se îndreaptă cu fața spre Piatră și arată spre ea cu mâna, fără să își sărute mâna. Este mai bine să nu se înghesuie, vătămându-i pe oameni și fiind vătămat de ei. Se relatează că Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, i-a spus lui ʿUmar:

يَا عُمَرُ، إِنَّكَ رَجُلٌ قَوِيٌّ لَا تُزَاحِمْ عَلَى الْحَجَرِ فَتُؤْذِيَ الضَّعِيفَ، إِنْ وَجَدْتَ خَلْوَةً فَاسْتَلِمْهُ، وَإِلَّا فَهَلِّلْ وَكَبِّرْ

„O, ʿUmar, tu ești un bărbat puternic. Nu te înghesui la Piatră, ca să nu îl vatămi pe cel slab. Dacă găsești loc liber, atinge-o; altfel, rostește tahlīl și takbīr."[20]

20 Relatat de Aḥmad, nr. 191. Într-o altă revizuire a cărții, șeicul nostru, autorul — Allah să aibă milă de el —, a adăugat: «Acest hadith este slab.»

Când atinge Piatra, spune:

بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُمَّ إِيمَانًا بِكَ، وَتَصْدِيقًا بِكِتَابِكَ، وَوَفَاءً بِعَهْدِكَ، وَاتِّبَاعًا لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

„În numele lui Allah! Allah este Cel mai Mare! O, Allah, având credință în Tine, recunoscând adevărul Cărții Tale, împlinind legământul cu Tine și urmând Sunna Profetului Tău Muḥammad, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui.”[21]

Apoi merge spre dreapta, ținând Casa în stânga sa. Când ajunge la Colțul Yemenit, îl atinge fără să îl sărute. Dacă nu îi este ușor să îl atingă, nu se înghesuie. Între el și Piatra Neagră spune:

﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾

„Doamne al nostru, dă-ne bine în lumea aceasta și bine în Viața de Apoi și ferește-ne de pedeapsa Focului!”

Coran · al-Baqarah 2:201

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

„O, Allah, Îți cer iertare și ocrotire în lumea aceasta și în Viața de Apoi!”

21 Relatat de al-Bayhaqī în Maʿrifat al-sunan wa-l-āthār, nr. 3026, iar în al-Sunan al-ṣughrā, 4/29.

De fiecare dată când trece pe lângă Piatra Neagră rostește takbīr. În restul ṭawāf-ului rostește după dorință pomeniri, invocări și recită din Coran, căci:

إِنَّمَا جُعِلَ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَرَمْيُ الْجِمَارِ لِإِقَامَةِ ذِكْرِ اللَّهِ

„Ṭawāf-ul în jurul Casei, mersul între al-Ṣafā și al-Marwah și aruncarea pietricelelor au fost rânduite pentru pomenirea lui Allah."[22]

În acest ṭawāf — adică ṭawāf-ul îndeplinit la prima sosire — se cuvine ca bărbatul să facă două lucruri:

Primul: iḍṭibāʿ, de la începutul ṭawāf-ului până la sfârșitul lui. Acesta înseamnă să așeze mijlocul mantiei sub subsuoara dreaptă și cele două capete peste umărul stâng. După terminarea ṭawāf-ului își așază mantia la fel ca înainte, fiindcă iḍṭibāʿ se face numai în timpul ṭawāf-ului.

Al doilea: ramal, numai în primele trei înconjurări. Ramal înseamnă grăbirea mersului cu pași scurți. În celelalte patru înconjurări nu face ramal, ci merge în ritmul obișnuit.

După ce termină cele șapte înconjurări, înaintează spre Maqām Ibrāhīm și recită:

﴿وَٱتَّخِذُواْ مِن مَّقَامِ إِبۡرَٰهِـۧمَ مُصَلًّى﴾

„Luați locul lui Ibrāhīm ca loc de rugăciune."
Coran · al-Baqarah 2:125

22 Relatat de Aḥmad, nr. 24330; și de Abū Dāwūd, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre ramal, nr. 1888.

Apoi se roagă două unități în spatele lui. În prima recită, după al-Fātiḥah, sura care începe cu:

﴿قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ﴾

„Spune: O, voi, necredincioșilor!”
Coran · al-Kāfirūn 109:1

Iar în a doua, după al-Fātiḥah, sura care începe cu:

﴿قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ﴾

„Spune: El este Allah, Unul!”
Coran · al-Ikhlāṣ 112:1

După cele două unități se întoarce la Piatra Neagră și o atinge dacă îi este ușor. Apoi iese spre locul de saʿy. Când ajunge aproape de al-Ṣafā, recită:

﴿إِنَّ ٱلصَّفَا وَٱلْمَرْوَةَ مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِ﴾

„Al-Ṣafā și al-Marwah sunt dintre semnele rânduite de Allah.”
Coran · al-Baqarah 2:158

Apoi urcă pe al-Șafā până când vede Kaʿbah, se îndreaptă cu fața spre ea, ridică mâinile, Îl laudă pe Allah și Îi cere ceea ce dorește. Printre invocările Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, în acest loc se află:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، أَنْجَزَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ

„Nu există altă divinitate vrednică de adorare în afară de Allah, Unicul, Care nu are asociat. Lui Îi aparțin stăpânirea și lauda și El are putere asupra tuturor lucrurilor. Nu există altă divinitate vrednică de adorare în afară de Allah, Unicul. El Și-a împlinit făgăduința, Și-a sprijinit robul și a înfrânt singur coalițiile."[23]

Repetă aceasta de trei ori și face invocări între repetări. Apoi coboară de la al-Șafā spre al-Marwah, mergând. Când ajunge la primul semn verde, aleargă cât poate de repede, fără să îi vatăme pe alții. Se relatează despre Profet, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, că alerga atât de puternic, încât i se vedeau genunchii în timp ce veșmântul său se rotea în jurul lui. Într-o altă formulare, veșmântul său de jos se rotea din pricina puterii alergării. («أنه كان يسعى حتى ترى ركبتاه من شدة السعي يدور به إزاره، وفي لفظ: «وإن مئزره ليدور من شدة السعي»)[24]

Când ajunge la al doilea semn verde, revine la mersul obișnuit până la al-Marwah. Urcă pe ea, se îndreaptă spre qiblah, ridică mâinile și spune ceea ce a spus pe al-Șafā. Apoi coboară de la al-Marwah spre al-Șafā, mergând în locul pentru mers și alergând

23 Relatat de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre pelerinajul Profetului, nr. 1218.

24 Relatat de Aḥmad, nr. 26821.

în locul pentru alergare. Când ajunge la al-Ṣafā, face ceea ce a făcut prima dată. Tot astfel la al-Marwah, până când termină șapte parcursuri: deplasarea de la al-Ṣafā la al-Marwah este un parcurs, iar întoarcerea de la al-Marwah la al-Ṣafā este alt parcurs. În saʿy rostește după dorință pomeniri, invocări și recită din Coran.

După ce termină cele șapte parcursuri, dacă este bărbat, își rade capul. Dacă este femeie, își scurtează din fiecare șuviță lungimea unui vârf de deget.

Raderea trebuie să cuprindă întregul cap, iar scurtarea trebuie să cuprindă, de asemenea, toate părțile capului. Raderea este mai bună decât scurtarea, deoarece Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a făcut de trei ori invocări pentru cei care se rad și o singură dată pentru cei care își scurtează părul.[25] Excepție face apropierea timpului ḥajj-ului, când nu ar mai fi timp ca părul să crească: atunci este mai bine să îl scurteze, ca să rămână păr pentru raderea de la ḥajj. Dovada este că, în pelerinajul de adio, Profetul le-a poruncit Companionilor să își scurteze părul la ʿumrah, deoarece sosirea lor a fost în dimineața celei de-a patra zile din Dhū al-Ḥijjah.

Prin acestea se încheie ʿumrah: intrarea în iḥrām, ṭawāf, saʿy și raderea ori scurtarea părului. Apoi omul iese complet din iḥrām și poate face ceea ce fac cei care nu sunt în iḥrām: să poarte veșmintele obișnuite, să se parfumeze, să aibă relații cu soția și celelalte.

25 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre raderea și scurtarea părului la ieșirea din iḥrām, nr. 1727; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre preferința raderii față de scurtare și permisiunea scurtării, nr. 1301.

Îndeplinirea ḥajj-ului

În ziua al-Tarwiyah, a opta zi din Dhū al-Ḥijjah, omul intră în iḥrām pentru ḥajj în cursul dimineții, din locul în care intenționează să plece la ḥajj. La intrarea în iḥrām face ceea ce a făcut pentru ʿumrah: baia, parfumarea și rugăciunea. Intenționează ḥajj-ul și rostește talbiyah ca la ʿumrah, însă în loc de:

لَبَّيْكَ عُمْرَةً

„Răspund chemării Tale pentru ʿumrah!"

spune:

لَبَّيْكَ حَجًّا

„Răspund chemării Tale pentru ḥajj!"

Dacă se teme că o piedică îl va împiedica să își îndeplinească ḥajj-ul, pune o condiție, spunând:

وَإِنْ حَبَسَنِي حَابِسٌ فَمَحِلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي

„Dacă o piedică mă oprește, locul ieșirii mele din iḥrām va fi acolo unde m-ai oprit."

Dacă nu se teme de o piedică, nu pune o condiție.

Apoi pleacă la Minā, unde îndeplinește Ẓuhr, ʿAṣr, Maghrib, ʿIshā' și Fajr, scurtând rugăciunile, dar fără să le reunească. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, scurta rugăciunile la Minā, fără să le reunească. Scurtarea înseamnă, după cum se știe, reducerea rugăciunii de patru unități la două. Atât locuitorii din Makkah, cât și ceilalți scurtează rugăciunile la

Minā, ʿArafah și Muzdalifah: în pelerinajul de adio, Profetul conducea rugăciunea pentru oameni, printre care se aflau și locuitori din Makkah, fără să le poruncească să completeze rugăciunea. Dacă ar fi fost obligatoriu pentru ei, le-ar fi poruncit, așa cum a făcut în anul cuceririi.

După răsăritul soarelui, în ziua de ʿArafah, pleacă de la Minā spre ʿArafah și se oprește la Namirah până când soarele trece de zenit, dacă îi este ușor; altfel, nu este nicio problemă, deoarece oprirea la Namirah este Sunna. După ce soarele trece de zenit, îndeplinește Ẓuhr și ʿAṣr, fiecare din două unități, reunindu-le la timpul primei, așa cum a făcut Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, pentru a prelungi timpul ședерii și al invocării.

După rugăciune se consacră pomenirii, invocării și rugii smerite către Allah, Preaputernicul și Mărețul. Îi cere ceea ce dorește, cu mâinile ridicate și cu fața spre qiblah, chiar dacă muntele se află în spatele său: Sunna este să se îndrepte spre qiblah, nu spre munte. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a stat lângă munte și a spus:

وَقَفْتُ هَاهُنَا وَعَرَفَةُ كُلُّهَا مَوْقِفٌ، وَارْفَعُوا عَنْ بَطْنِ عُرَنَةَ

„Eu am stat aici, însă întregul ʿArafah este loc de ședere. Îndepărtați-vă de albia văii ʿUranah.”[26]

26 Relatat de Aḥmad, nr. 16309.

Cea mai frecventă invocare a Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, în acel loc măreț era:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

„Nu există altă divinitate vrednică de adorare în afară de Allah, Unicul, Care nu are asociat. Lui Îi aparțin stăpânirea și lauda și El are putere asupra tuturor lucrurilor."

Dacă se plictisește și dorește să vorbească cu tovarășii săi despre lucruri folositoare sau să citească din cărți folositoare, mai ales despre generozitatea lui Allah și belșugul darurilor Sale, pentru a-și întări nădejdea în ziua aceea, aceasta este bine. Apoi revine la rugă smerită și la invocare. Să se străduiască să folosească sfârșitul zilei pentru invocări, fiindcă cea mai bună invocare este invocarea din ziua de ʿArafah.

După apusul soarelui pleacă spre Muzdalifah. Când ajunge, îndeplinește Maghrib și ʿIshāʾ reunite, cu excepția cazului în care ajunge la Muzdalifah înainte de timpul lui ʿIshāʾ: atunci îndeplinește Maghrib la timpul ei, așteaptă intrarea timpului lui ʿIshāʾ și o îndeplinește la timpul ei. Aceasta este opinia noastră în această chestiune.

Dovada sunt cuvintele autorilor — Allah să aibă milă de ei — în privința timpilor rugăciunii: *„Îndeplinirea ei mai devreme — adică a rugăciunii Maghrib — este mai bună, în afară de noaptea de la Muzdalifah, pentru cel care merge spre ea în iḥrām. Dacă însă nu ajunge la ea în timpul apusului și timpul rugăciunii îl prinde pe drum, îndeplinește Maghrib la timpul ei și nu o amână."* În Sharḥ al-Iqnāʿ se spune: *„Dacă timpul rugăciunii îl prinde pe drum, nu o amână, ci o îndeplinește la timpul ei, deoarece nu are o scuză."* În privința reunirii rugăciunilor au spus că Maghrib se amână la Muzdalifah. Au justificat aceasta prin faptul că timpul lui Maghrib este ocupat cu drumul spre Muzdalifah.

Învățații mālikiți au spus: dacă omul a stat la ʿArafah împreună cu imamul și a plecat împreună cu el, reunește rugăciunile la Muzdalifah. Dacă nu a stat și nu a plecat cu imamul, ci a stat singur ori a plecat mai târziu, îndeplinește atât Maghrib, cât și ʿIshāʾ, fiecare la timpul ei. Aceasta este menționată în Jawāhir al-Iklīl, 1/181.

Ibn Ḥazm — Allah să aibă milă de el — a fost mai strict și a spus că, în acea noapte, Maghrib nu este validă decât la Muzdalifah și numai după dispariția crepusculului. Aici se încheie cuvintele sale.

În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī este relatat de la Ibn Masʿūd — Allah să fie mulțumit de el —:

أَنَّهُ أَتَى الْمُزْدَلِفَةَ حِينَ الْأَذَانِ بِالْعَتَمَةِ أَوْ قَرِيبًا مِنْ ذَلِكَ، فَأَمَرَ رَجُلًا فَأَذَّنَ وَأَقَامَ ثُمَّ صَلَّى الْمَغْرِبَ وَصَلَّى بَعْدَهَا رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ دَعَا بِعَشَائِهِ فَتَعَشَّى، ثُمَّ أَمَرَ رَجُلًا فَأَذَّنَ وَأَقَامَ ثُمَّ صَلَّى الْعِشَاءَ رَكْعَتَيْنِ

„A venit la Muzdalifah pe la chemarea pentru ʿIshāʾ sau în apropierea acelui timp. I-a poruncit unui bărbat să rostească adhān și iqāmah, apoi a îndeplinit Maghrib și, după ea, două unități. A cerut apoi să i se aducă cina și a mâncat. După aceea i-a poruncit unui bărbat să rostească adhān și iqāmah și a îndeplinit ʿIshāʾ din două unități.”

Într-o altă formulare:

فَصَلَّى الصَّلَاتَيْنِ كُلَّ صَلَاةٍ وَحْدَهَا بِأَذَانٍ وَإِقَامَةٍ وَالْعَشَاءَ بَيْنَهُمَا

„A îndeplinit cele două rugăciuni, fiecare separat, cu adhān și iqāmah, luând cina între ele.”[27]

Totuși, dacă există nevoie de reunire, din pricina oboselii, a lipsei apei ori din alt motiv, nu este nicio problemă să le reunească, chiar dacă timpul lui ʿIshāʾ nu a intrat încă. Dacă se teme că nu va ajunge la Muzdalifah decât după miezul nopții, se roagă chiar și înainte de a ajunge la Muzdalifah. Nu este permis să amâne rugăciunea dincolo de miezul nopții.
Înnoptează la Muzdalifah. Când se ivește limpede zorirea, îndeplinește Fajr devreme, cu adhān și iqāmah. Apoi se îndreaptă spre al-Mashʿar al-Ḥarām, Îl mărturisește pe Allah ca Unic, rostește takbīr și Îi cere ceea ce dorește, până când se luminează bine. Dacă nu îi este ușor să meargă la al-Mashʿar al-Ḥarām, face invocări din locul în care se află, potrivit cuvintelor Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui:

وَقَفْتُ هَاهُنَا وَجَمْعٌ كُلُّهَا مَوْقِفٌ

„Eu am stat aici, însă întregul Jamʿ este loc de ședere.”[28]

În timpul pomenirii și al invocării stă cu fața spre qiblah, cu mâinile ridicate.

Când s-a luminat bine, pleacă spre Minā înainte de răsăritul soarelui și grăbește trecerea prin valea Muḥassir. Când ajunge la Jamrat al-ʿAqabah, ultima dintre jamrah-uri și cea mai apropiată

27 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre rostirea adhān-ului și a iqāmah-ei pentru fiecare dintre cele două rugăciuni, nr. 1675.

28 Relatat de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre faptul că întregul ʿArafah este loc de ședere, nr. 1218.

de Makkah, aruncă spre ea șapte pietricele, una după alta, fiecare de mărimea aproximativă a unui sâmbure de curmală. Rostește takbīr la fiecare pietricică.

După aceasta își înjunghie hady-ul. Apoi, dacă este bărbat, își rade capul. Femeia își scurtează părul, fără să îl radă. Apoi coboară la Makkah și îndeplinește ṭawāf și saʿy pentru ḥajj. Este Sunna să se parfumeze înainte de a coborî la Makkah pentru ṭawāf, după aruncarea pietricelelor și raderea capului, potrivit cuvintelor lui ʿĀ'ishah — Allah să fie mulțumit de ea —:

كُنْتُ أُطَيِّبُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِإِحْرَامِهِ قَبْلَ أَنْ يُحْرِمَ، وَلِحِلِّهِ قَبْلَ أَنْ يَطُوفَ بِالْبَيْتِ

„Îl parfumam pe Profet, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, pentru intrarea în iḥrām, înainte de a intra în ea, și pentru ieșirea din iḥrām, înainte de a face ṭawāf în jurul Casei."[29]

După ṭawāf și saʿy se întoarce la Minā și petrece acolo nopțile dinaintea zilelor de 11 și 12. În amândouă zilele aruncă pietricele la cele trei jamrah-uri după ce soarele trece de zenit. Este mai bine să meargă pe jos la aruncarea pietricelelor, dar nu este nicio problemă dacă merge călare ori cu un mijloc de transport.

Aruncă la prima jamrah, cea mai îndepărtată de Makkah și cea din apropierea moscheii al-Khayf, șapte pietricele, una după alta, rostind takbīr la fiecare. Apoi înaintează puțin și face îndelung invocări după dorință. Dacă îi este greu să stea mult în picioare pentru invocare, face cât îi este ușor, fie și puțin, pentru a împlini Sunna.

Apoi aruncă la jamrah din mijloc șapte pietricele, una după alta, rostind takbīr la fiecare. După aceea se îndreaptă spre stânga, stă cu fața spre qiblah și cu mâinile ridicate și face invocări

29 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre parfum la intrarea în iḥrām și despre ce se îmbracă, nr. 1539; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre parfumarea celui care intră în iḥrām, nr. 1189.

îndelung, dacă îi este ușor. Altfel, stă cât poate. Nu se cuvine să lase șederea pentru invocare, fiindcă este Sunna, iar mulți oameni o neglijează, fie din neștiință, fie din nepăsare. Cu cât o Sunna este mai neglijată, cu atât mai necesare devin punerea ei în practică și răspândirea ei printre oameni, ca să nu fie părăsită și să nu piară.

Apoi aruncă la Jamrat al-ʿAqabah șapte pietricele, una după alta, rostind takbīr la fiecare. După aceea pleacă și nu face invocări acolo.

După aruncarea pietricelelor din ziua de 12, dacă dorește, pleacă mai devreme de la Minā; dacă dorește să mai rămână, petrece și noaptea dinaintea zilei de 13 și aruncă la cele trei jamrah-uri după trecerea soarelui de zenit, așa cum a făcut mai înainte. Amânarea plecării este mai bună. Ea nu devine obligatorie decât dacă soarele apune în ziua de 12 în timp ce omul se află încă la Minā.

Atunci este obligat să rămână și să arunce la cele trei jamrah-uri după trecerea soarelui de zenit. Dar dacă apusul îl prinde la Minā în ziua de 12 fără voia sa — de exemplu, s-a pregătit de plecare și s-a urcat în mașină, dar a întârziat din pricina aglomerației sau dintr-un motiv asemănător —, nu este obligat să mai rămână, deoarece întârzierea până la apus a fost fără alegerea sa.

Când dorește să plece de la Makkah spre țara sa, nu pleacă înainte de a face ṭawāf-ul de rămas-bun, potrivit cuvintelor Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui:

لَا يَنْفِرَنَّ أَحَدٌ حَتَّى يَكُونَ آخِرُ عَهْدِهِ بِالْبَيْتِ

„Nimeni să nu plece până când ultimul său act nu este la Casă.”[30]

30 Relatat de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre obligația ṭawāf-ului de rămas-bun și scutirea femeii aflate la menstruație, nr. 1327.

Într-o altă formulare:

أُمِرَ النَّاسُ أَنْ يَكُونَ آخِرُ عَهْدِهِمْ بِالْبَيْتِ إِلَّا أَنَّهُ خُفِّفَ عَنِ الْحَائِضِ

„Oamenilor li s-a poruncit ca ultimul lor act să fie la Casă, însă femeii aflate la menstruație i s-a dat o înlesnire."[31]

Femeia aflată la menstruație sau în lăuzie nu are de îndeplinit ṭawāf-ul de rămas-bun. Nu se cuvine să stea la ușa Moscheii Sacre pentru rămas-bun, deoarece aceasta nu a fost transmisă de la Profet, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui.

Ṭawāf-ul de rămas-bun se face ca ultim act la Casă, când omul dorește să plece în călătorie. Dacă rămâne după el pentru a aștepta tovarășii, a încărca bagajele ori a cumpăra ceva pentru drum, nu este nicio problemă și nu repetă ṭawāf-ul. Dar dacă hotărăște să amâne călătoria — de exemplu, intenționa să plece la începutul zilei și a făcut ṭawāf-ul de rămas-bun, apoi amână până spre sfârșitul zilei —, trebuie să repete ṭawāf-ul, ca el să fie ultimul său act la Casă.

31 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre ṭawāf-ul de rămas-bun, nr. 1755; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre obligația ṭawāf-ului de rămas-bun și scutirea femeii aflate la menstruație, nr. 1328.

Vizitarea Moscheii Profetului

Dacă pelerinul dorește să viziteze Moscheea Profetului înainte ori după ḥajj, să intenționeze vizitarea moscheii, nu călătoria pentru vizitarea mormântului. Călătoria făcută ca act de adorare nu se întreprinde pentru vizitarea mormintelor, ci numai spre cele trei moschei: Moscheea Sacră, Moscheea Profetului și Moscheea al-Aqṣā. În hadithul autentic, Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a spus:

لَا تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ،
وَمَسْجِدِي هَذَا، وَالْمَسْجِدِ الْأَقْصَى

„Nu se întreprinde călătoria decât spre trei moschei: Moscheea Sacră, această moschee a mea și Moscheea al-Aqṣā.”[32]

32 Relatat de al-Bukhārī, Cartea rugăciunii de vineri, capitolul despre meritul rugăciunii în moscheile din Makkah și Madinah, nr. 1189; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre călătoria numai spre trei moschei, nr. 1397.

Când ajunge la Moscheea Profetului, intră cu piciorul drept și spune:

بِسْمِ اللَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ، وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ، وَبِسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

„În numele lui Allah! Binecuvântările și pacea să fie asupra Trimisului lui Allah! O, Allah, iartă-mi păcatele și deschide-mi porțile milei Tale! Caut adăpost la Allah Cel Măreț, prin Fața Sa cea Nobilă și prin stăpânirea Sa cea fără început, de Satana cel alungat."

Apoi îndeplinește rugăciunea pe care o dorește. Este mai bine să se roage în al-Rawḍah, locul dintre amvonul Profetului și încăperea în care se află mormântul său, deoarece ceea ce este între ele este o grădină dintre grădinile Paradisului. După rugăciune, dacă dorește să viziteze mormântul Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, să stea în fața sa cu bună-cuviință și demnitate și să spună:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. أَشْهَدُ

أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ حَقًّا، وَأَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ الرِّسَالَةَ، وَأَدَّيْتَ الْأَمَانَةَ، وَنَصَحْتَ الْأُمَّةَ، وَجَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ، فَجَزَاكَ اللَّهُ عَنْ أُمَّتِكَ أَفْضَلَ مَا جَزَى نَبِيًّا عَنْ أُمَّتِهِ

„Pacea, mila și binecuvântările lui Allah să fie asupra ta, o, Profetule! O, Allah, revarsă binecuvântări asupra lui Muḥammad și asupra familiei lui Muḥammad, așa cum ai revărsat binecuvântări asupra lui Ibrāhīm și asupra familiei lui Ibrāhīm! Tu ești Vrednic de laudă, Plin de slavă. O, Allah, binecuvântează-l pe Muḥammad și familia lui Muḥammad, așa cum l-ai binecuvântat pe Ibrāhīm și familia lui Ibrāhīm! Tu ești Vrednic de laudă, Plin de slavă. Mărturisesc că tu ești cu adevărat Trimisul lui Allah, că ai transmis mesajul, ai împlinit ceea ce ți-a fost încredințat, ai îndrumat comunitatea și te-ai străduit pentru Allah așa cum se cuvine. Allah să te răsplătească din partea comunității tale cu cea mai bună răsplată cu care a răsplătit vreun profet din partea comunității sale!”

Apoi se deplasează puțin spre dreapta, îl salută pe Abū Bakr al-Ṣiddīq și cere ca Allah să fie mulțumit de el. Apoi se deplasează din nou puțin spre dreapta, îl salută pe ʿUmar ibn al-Khaṭṭāb și cere ca Allah să fie mulțumit de el. Dacă face o invocare potrivită pentru el și pentru Abū Bakr — Allah să fie mulțumit de ei —, aceasta este bine.

Nimănui nu îi este permis să caute apropierea de Allah prin atingerea încăperii Profetului ori prin înconjurarea ei. Nici să se îndrepte spre ea când face invocări: se îndreaptă spre qiblah. Apropierea de Allah se face numai prin ceea ce Allah și Trimisul Său au prescris. Actele de adorare se întemeiază pe urmarea revelației, nu pe introducerea de inovații.

Femeia nu vizitează mormântul Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, și nici alt mormânt,

deoarece Profetul le-a blestemat pe cele care vizitează mormintele și pe cei care fac deasupra lor moschei și pun lămpi.[33] Ea se roagă însă pentru binecuvântarea Profetului și îi transmite salutul din locul în care se află, iar acesta îi ajunge oriunde s-ar afla. În hadith, Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a spus:

صَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثُ كُنْتُمْ

„Cereți binecuvântări asupra mea, căci cererea voastră de binecuvântare îmi ajunge oriunde v-ați afla.”[34]

Și a spus:

إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً سَيَّاحِينَ فِي الْأَرْضِ يُبَلِّغُونِي مِنْ أُمَّتِي السَّلَامَ

„Allah are îngeri care străbat pământul și îmi transmit salutul comunității mele.”[35]

33 Relatat de Aḥmad, nr. 2031; de Abū Dāwūd, Cartea înmormântărilor, capitolul despre vizitarea mormintelor de către femei, nr. 3236; de al-Tirmidhī, Cartea rugăciunii, capitolul despre caracterul nerecomandat al folosirii mormântului ca moschee, nr. 320; și de al-Nasāʾī, Cartea înmormântărilor, capitolul despre avertizarea aspră împotriva punerii lămpilor pe morminte, nr. 2043.

34 Relatat de Abū Dāwūd, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre vizitarea mormintelor, nr. 2042.

35 Relatat de Aḥmad, nr. 3657; și de al-Nasāʾī, Cartea uitării în rugăciune, capitolul despre salutul transmis Profetului, nr. 1282.

Se cuvine ca bărbatul, în mod deosebit, să viziteze al-Baqīʿ, cimitirul din Madinah, și să spună:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ، وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ، يَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَمِنْكُمْ وَالْمُسْتَأْخِرِينَ، نَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمُ الْعَافِيَةَ

„Pacea să fie asupra voastră, locuitori credincioși ai acestor lăcașuri! Cu voia lui Allah, ne vom alătura și noi vouă. Allah să aibă milă de cei care ne-au precedat dintre noi și dintre voi și de cei care vin după! Îi cerem lui Allah ocrotire pentru noi și pentru voi.”[36]

اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُمْ، وَلَا تَفْتِنَّا بَعْدَهُمْ، وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُمْ

„O, Allah, nu ne lipsi de răsplata lor, nu ne pune la încercare după ei și iartă-ne pe noi și pe ei!”[37]

Dacă dorește să meargă la Uḥud și să își amintească strădania, încercările, curățirea de păcate și martiriul prin care au trecut Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, și Companionii săi în acea bătălie, apoi să îi salute pe martirii de acolo, precum Ḥamzah ibn ʿAbd al-Muṭṭalib — Allah să fie mulțumit de el —, unchiul Profetului, nu este nicio problemă. Aceasta poate intra în mersul pe pământ care a fost poruncit. Allah știe mai bine.

36 Relatat de Muslim, Cartea înmormântărilor, capitolul despre ce se spune la intrarea în cimitir și despre invocarea pentru locuitorii lui, nr. 975.

37 Relatat de Aḥmad, nr. 23904; și de Ibn Mājah, Cartea înmormântărilor, capitolul despre ce se spune la intrarea în cimitir, nr. 1546.

Învățăminte

Următoarele învățăminte privesc ritualurile pelerinajului, iar nevoia cere să fie explicate și cunoscute.

1. Buna purtare la ḥajj și ʿumrah
Allah Preaînaltul a spus:

﴿ٱلْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَٰتٌ ۚ فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلْحَجَّ فَلَا رَفَثَ
وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِى ٱلْحَجِّ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ
ٱللَّهُ ۗ وَتَزَوَّدُوا۟ فَإِنَّ خَيْرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقْوَىٰ ۚ وَٱتَّقُونِ
يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾

„Pelerinajul se face în luni cunoscute. Cine își asumă pelerinajul în ele să nu aibă relații intime, să nu săvârșească păcate și să nu se certe în timpul pelerinajului. Orice bine ați face, Allah îl cunoaște. Luați-vă provizii, însă cea mai bună provizie este evlavia! Temeți-vă de Mine, o, voi, cei înzestrați cu minte!”
Coran · al-Baqarah 2:197

Iar Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a spus:

إِنَّمَا جُعِلَ الطَّوَافُ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَرَمْيُ الْجِمَارِ لِإِقَامَةِ ذِكْرِ اللَّهِ

„Ṭawāf-ul în jurul Casei, mersul între al-Ṣafā și al-Marwah și aruncarea pietricelelor au fost rânduite pentru pomenirea lui Allah."[38]

Se cuvine ca robul să îndeplinească rânduielile pelerinajului cu preamărire, cinstire, iubire și supunere față de Allah, Domnul lumilor. Să le îndeplinească liniștit și demn, urmându-l pe Trimisul lui Allah, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui.

Se cuvine să umple aceste locuri și momente mărețe cu pomeniri, takbīr, tasbīḥ, laudă și cererea iertării. El se află într-un act de adorare din clipa intrării în iḥrām până la ieșirea din el. Pelerinajul nu este o excursie pentru distracție și joacă, în care omul se bucură fără limite după placul său. Așa îi vedem însă pe unii care iau cu ei instrumente de distracție și cântece ce îi abat de la pomenirea lui Allah și îi duc în neascultare. Pe alții îi vezi întrecând măsura în joacă, râs, batjocorirea oamenilor și alte fapte urâte, de parcă ḥajj-ul ar fi fost prescris pentru veselie și joacă.

Pelerinul, ca oricare altul, trebuie să păzească ceea ce Allah i-a făcut obligatoriu: rugăciunea în adunare la timpul ei, poruncirea binelui și oprirea răului.

38 Relatat de Aḥmad, nr. 24330; și de Abū Dāwūd, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre ramal, nr. 1888.

Se cuvine să caute să le fie de folos musulmanilor și să le facă bine, îndrumându-i și ajutându-i la nevoie. Să aibă milă de cei slabi, mai ales în situațiile care cer milă, precum aglomerația și cele asemănătoare. Mila față de făpturi aduce mila Creatorului:

إِنَّمَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الرُّحَمَاءَ

„Allah are milă, dintre robii Săi, de cei milostivi."[39]

Să evite vorbele și faptele indecente, păcatele, neascultarea și certurile care nu urmăresc apărarea adevărului. Discuția pentru apărarea adevărului este însă obligatorie la locul ei. Să evite încălcarea drepturilor oamenilor și vătămarea lor: bârfa, răspândirea vorbelor între oameni, insulta, ocara, lovirea și privirea femeilor străine. Toate acestea sunt interzise atât în iḥrām, cât și în afara lui, dar interdicția lor este cu atât mai apăsată în iḥrām.

Să evite vorbele pe care le spun mulți și care nu se potrivesc locurilor rituale, cum ar fi vorba unora, la aruncarea pietricelelor: *„Am aruncat în Satana."* Uneori ajung să insulte locul ritual ori să îl lovească cu încălțămintea și să spună lucruri asemănătoare. Acestea se opun supunerii și adorării și contrazic scopul aruncării pietricelelor: pomenirea lui Allah, Preaputernicul și Mărețul.

2. Lucrurile interzise în iḥrām

Interdicțiile iḥrām-ului sunt lucrurile de la care se oprește cel intrat în iḥrām pentru ḥajj sau ʿumrah tocmai din pricina acestei stări. Ele sunt de trei feluri: interzise atât bărbaților, cât și femeilor; interzise numai bărbaților; și interzise numai femeilor.

Dintre cele interzise atât bărbaților, cât și femeilor fac parte:

1. Relațiile sexuale cu penetrare. Aceasta este cea mai gravă încălcare. Dacă are loc în timpul ḥajj-ului înainte de prima ieșire

39 Relatat de al-Bukhārī, Cartea înmormântărilor, capitolul despre cuvintele Profetului «Mortul este pedepsit din pricina plânsului familiei sale pentru el» («يعذب الميت ببكاء أهله عليه»), nr. 1284; și de Muslim, Cartea înmormântărilor, capitolul despre plânsul pentru mort, nr. 923.

din iḥrām, decurg trei lucruri: întâi, nevaliditatea ḥajj-ului, pe care omul continuă totuși să îl îndeplinească până la sfârșit; al doilea, obligația repetării lui în anul următor, chiar dacă era un pelerinaj voluntar; al treilea, înjunghierea unei cămile pentru pelerinajul de recuperare.

2. Privirea și contactul intim din dorință.

3. Purtarea mănușilor, care sunt acoperitoare ale mâinilor.

4. Îndepărtarea părului de pe cap, prin radere ori prin alt mijloc și, după opinia cunoscută, îndepărtarea lui de pe restul corpului. Dacă însă un fir de păr îi intră în ochi și îl supără, iar vătămarea nu poate fi înlăturată decât smulgându-l, îl poate îndepărta și nu îi revine nimic. Celui aflat în iḥrām îi este permis să își scarpine capul cu mâna; dacă îi cade păr fără să urmărească aceasta, nu îi revine nimic.

5. Tăierea unghiilor de la mâini ori de la picioare. Dacă o unghie se rupe și îl supără, poate tăia numai partea care îl supără și nu îi revine nimic.

6. Folosirea parfumului după intrarea în iḥrām, pe veșminte, pe corp sau în alt fel. Parfumul aplicat înainte de intrarea în iḥrām poate însă să rămână după ea, fiindcă interzisă este începerea folosirii lui în iḥrām, nu păstrarea lui. Celui aflat în iḥrām nu îi este permis să bea cafea cu șofran, pentru că șofranul este parfum, în afară de cazul în care gustul și mirosul lui au dispărut prin fierbere și nu a rămas decât culoarea; atunci nu este nicio problemă.

7. Omorârea vânatului, adică a animalului de uscat, sălbatic, a cărui carne este îngăduită, precum gazelele, iepurii, porumbeii și lăcustele. Vânatul mării este permis: cel aflat în iḥrām poate pescui. La fel, îi este permis animalul domestic, precum găina. Dacă lăcustele i-au acoperit drumul și nu are altă cale, iar calcă fără intenție pe unele dintre ele, nu îi revine nimic, fiindcă nu a urmărit să le omoare și nu le putea evita.

Tăierea copacilor nu îi este interzisă celui aflat în iḥrām din pricina acestei stări: iḥrām-ul nu influențează această judecată. Ea le este interzisă tuturor celor aflați în limitele teritoriului sacru, fie că sunt în iḥrām, fie că nu sunt. Astfel, copacii pot fi tăiați la

ʿArafah, dar nu la Minā sau Muzdalifah: ʿArafah este în afara limitelor teritoriului sacru, iar Minā și Muzdalifah sunt înăuntrul lor. Dacă omul atinge fără intenție un copac în timp ce merge, nu îi revine nimic. Tăierea copacilor morți nu este interzisă.

Lucrurile interzise numai bărbaților sunt două:

1. Purtarea veșmintelor croite, adică purtarea hainelor și a celor asemănătoare în forma lor obișnuită.

Așa sunt cămașa, maioul, pantalonii și cele asemănătoare. Bărbatului nu îi este permis să le poarte în modul obișnuit. Dacă le folosește altfel decât în modul obișnuit, nu este nicio problemă: de exemplu, dacă folosește cămașa drept mantie sau se învelește cu o ʿabāʾah răsturnată, cu partea de sus în jos. Poate purta și o mantie peticită ori un izār peticit sau alcătuit din bucăți unite. Îi este permis să poarte curea, ceas de mână și ochelari și să își prindă mantia cu o agrafă ori cu ceva asemănător. Aceste lucruri nu au fost interzise de Profet, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, și nici nu au sensul lucrurilor interzise în text. Profetul a fost întrebat ce poate purta cel aflat în iḥrām și a spus:

لَا يَلْبَسُ الْقَمِيصَ وَلَا الْعَمَائِمَ وَلَا السَّرَاوِيلَاتِ وَلَا الْبَرَانِسَ وَلَا الْخِفَافَ

„Să nu poarte cămașa, turbanele, pantalonii, mantiile cu glugă și încălțămintea din piele care acoperă gleznele.”[40]

Răspunsul său prin ceea ce nu se poartă, deși întrebarea privea ceea ce se poate purta, dovedește că tot ceea ce este în afara celor menționate poate fi purtat de cel aflat în iḥrām. Profetul i-a permis celui care nu găsește sandale să poarte încălțămintea din piele, fiindcă are nevoie să își apere picioarele. Tot astfel sunt ochelarii, de care omul are nevoie pentru a-și apăra ochii. Juriștii

40 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre purtarea încălțămintei din piele de către cel aflat în iḥrām dacă nu găsește sandale, nr. 1542; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre ce îi este permis și ce nu îi este permis celui aflat în iḥrām pentru ḥajj sau ʿumrah, nr. 1177.

au permis, potrivit opiniei cunoscute a școlii juridice, ca bărbatul aflat în iḥrām să poarte inel.

Celui aflat în iḥrām îi este permis să poarte pantaloni dacă nu găsește izār și nu are nici cu ce să îl cumpere, ori să poarte încălțăminte din piele dacă nu găsește sandale și nu are nici cu ce să le cumpere. Aceasta se întemeiază pe relatarea lui Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de ei —:
Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a spus în predica de la ʿArafāt:

مَنْ لَمْ يَجِدْ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسِ الْخُفَّيْنِ، وَمَنْ لَمْ يَجِدْ إِزَارًا فَلْيَلْبَسِ السَّرَاوِيلَ

„Cine nu găsește sandale să poarte încălțăminte din piele și cine nu găsește izār să poarte pantaloni.”[41]

41 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre purtarea pantalonilor dacă nu se găsește izār, nr. 1841; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre ce îi este permis și ce nu îi este permis celui aflat în iḥrām pentru ḥajj sau ʿumrah, nr. 1178.

2. Acoperirea capului cu ceva care stă lipit de el, precum turbanul, eșarfa, tichia și cele asemănătoare. Un acoperiș care nu atinge capul — precum cortul, umbrela ori plafonul mașinii — este permis, fiindcă interzisă este acoperirea capului, nu adăpostirea la umbră. În relatarea lui Umm al-Ḥuṣayn al-Aḥmasiyyah se spune:

حَجَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَجَّةَ الْوَدَاعِ، فَرَأَيْتُهُ حِينَ رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ وَانْصَرَفَ وَهُوَ عَلَى رَاحِلَتِهِ، وَمَعَهُ بِلَالٌ وَأُسَامَةُ أَحَدُهُمَا يَقُودُ بِهِ رَاحِلَتَهُ وَالْآخَرُ رَافِعٌ ثَوْبَهُ عَلَى رَأْسِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُظِلُّهُ مِنَ الشَّمْسِ

„Am îndeplinit pelerinajul de adio împreună cu Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui. L-am văzut după ce aruncase la Ǧamrat al-ʿAqabah și plecase, aflându-se pe animalul său de călărie. Cu el erau Bilāl și Usāmah: unul conducea animalul, iar celălalt ținea ridicat un veșmânt deasupra capului Profetului, ca să îi facă umbră de soare.”

Într-o altă formulare:

يَسْتُرُهُ مِنَ الْحَرِّ حَتَّى رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ

„Îl apăra de căldură până când a aruncat la Ǧamrat al-ʿAqabah.”[42]

Aceasta se petrecea în ziua sărbătorii, înainte de ieșirea din iḥrām. În celelalte zile Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, mergea la aruncarea pietricelelor pe jos, nu călare. Celui aflat în iḥrām îi este permis să poarte bagaje pe cap dacă nu

42 Relatat de Muslim, Cartea pelerinajului, nr. 1298; și de Aḥmad, 6/402.

urmărește prin aceasta acoperirea capului. Îi este permis și să se scufunde în apă, chiar dacă apa îi acoperă capul.

Ceea ce le este interzis numai femeilor este niqāb-ul: acoperirea feței cu un material în care este deschis locul prin care văd ochii. Unii învățați au spus că femeii nu îi este permis să își acopere fața nici cu niqāb, nici cu altceva,

în afară de situația în care trec în apropierea ei bărbați. Atunci trebuie să își acopere fața și nu datorează fidyah, indiferent dacă materialul îi atinge fața sau nu.

Cel care săvârșește una dintre încălcările de mai sus se află în una dintre trei situații:

Prima: săvârșește lucrul interzis fără scuză și fără nevoie. El are păcat și datorează fidyah.

A doua: săvârșește lucrul interzis din nevoie, de exemplu trebuie să poarte cămașa pentru a se apăra de un frig de care se teme că îl va vătăma. Îi este permis să facă aceasta și datorează fidyah. Așa i s-a întâmplat lui Kaʿb ibn ʿUjrah — Allah să fie mulțumit de el — când a fost adus la Profet, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, în timp ce păduchii de pe cap îi cădeau pe față. Profetul i-a îngăduit să își radă capul și să dea fidyah.[43]

A treia: săvârșește lucrul interzis având o scuză, fie din neștiință, uitare, în somn ori sub constrângere. Nu are păcat și nu datorează fidyah, potrivit cuvintelor lui Allah Preaînaltul:

﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَآ أَخْطَأْتُم بِهِۦ وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ﴾

„Nu aveți păcat pentru ceea ce greșiți, ci pentru ceea ce inimile voastre urmăresc cu intenție.”

Coran · al-Aḥzāb 33:5

43 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre hrănirea a șase săraci pentru fidyah, nr. 1816; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre permisiunea raderii capului celui aflat în iḥrām dacă suferă, nr. 1201.

Și cuvintelor Sale:

﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَآ إِن نَّسِينَآ أَوْ أَخْطَأْنَا﴾

„Doamne al nostru, nu ne lua la socoteală dacă uităm ori greșim!”
Coran · al-Baqarah 2:286

Allah Preaînaltul a spus:

قَدْ فَعَلْتُ

„Am făcut aceasta.”[44]

În hadithul Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, se spune:

إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي الْخَطَأَ وَالنِّسْيَانَ وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ

„Allah i-a iertat comunității mele greșeala, uitarea și ceea ce a făcut sub constrângere.”[45]

44 Relatat de Muslim, Cartea credinței, capitolul despre arătarea faptului că Allah, Slăvit și Preaînalt, nu impune decât ceea ce poate fi îndeplinit, nr. 126.

45 Relatat de Ibn Mājah, Cartea divorțului, capitolul despre divorțul celui constrâns și al celui care a uitat, nr. 2043.

Aceste texte generale privesc atât interdicțiile iḥrām-ului, cât și alte chestiuni și arată că persoana scuzată prin neștiință, uitare ori constrângere nu este trasă la răspundere. Despre vânat, care este una dintre interdicțiile iḥrām-ului, Allah Preaînaltul a spus:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَقۡتُلُواْ ٱلصَّيۡدَ وَأَنتُمۡ حُرُمٞۚ وَمَن قَتَلَهُۥ مِنكُم مُّتَعَمِّدٗا فَجَزَآءٞ مِّثۡلُ مَا قَتَلَ مِنَ ٱلنَّعَمِ﴾

„O, voi, cei care credeți! Nu omorâți vânatul când sunteți în iḥrām. Cine dintre voi îl omoară intenționat are de dat, drept compensație, un animal de turmă asemenea celui pe care l-a omorât.”

Coran · al-Mā'idah 5:95

El a legat obligația compensației de omorârea intenționată. Intenția este o caracteristică potrivită pentru pedeapsă și despăgubire și trebuie luată în considerare, deoarece de ea a fost legată judecata. Dacă fapta nu a fost intenționată, nu există nici compensație, nici păcat.

Dar îndată ce scuza dispare — neștiutorul află, cel care a uitat își amintește, cel adormit se trezește ori constrângerea încetează — omul trebuie să lase imediat lucrul interzis. Dacă îl continuă după dispariția scuzei, are păcat și datorează fidyah. De exemplu, un bărbat își acoperă capul în somn: cât timp doarme nu îi revine nimic, dar, când se trezește, trebuie să își descopere imediat capul. Dacă îl ține acoperit deși știe că are obligația să îl descopere, datorează fidyah.

Fidyah pentru încălcările menționate este după cum urmează:

1. Pentru îndepărtarea părului, a unghiilor, folosirea parfumului, contactul intim din dorință, ejacularea prin privire repetată, relațiile sexuale după prima ieșire din iḥrām, relațiile sexuale în timpul ʿumrei, purtarea mănușilor, veșmintele croite și acoperirea capului de către bărbat, precum și niqāb-ul femeii, există o alegere pentru fiecare dintre aceste lucruri:

sacrificarea unei oi ori capre, hrănirea a șase săraci sau postul a trei zile. Omul alege unul dintre cele trei lucruri, potrivit cuvintelor lui Allah Preaînaltul despre raderea capului:

﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ بِهِۦٓ أَذًى مِّن رَّأْسِهِۦ﴾

„Dacă unul dintre voi este bolnav sau are o suferință la cap…”
Coran · al-Baqarah 2:196

Dacă alege sacrificarea, înjunghie o oaie ori o capră, mascul sau femelă, care îndeplinește condițiile jertfei de sărbătoare; sau ceea ce îi ține locul: a șaptea parte dintr-o cămilă ori dintr-o vită. Împarte toată carnea săracilor și nu mănâncă nimic din ea. Dacă alege hrănirea săracilor, îi dă fiecăruia jumătate de ṣāʿ din hrana obișnuită: curmale, grâu ori altceva. Dacă alege postul, postește trei zile, consecutiv ori separat, după cum dorește.

2. Pentru vânat: dacă animalul vânat are un echivalent, omul are de ales între trei lucruri. Fie sacrifică echivalentul și împarte toată carnea săracilor din Makkah, fie cercetează valoarea acelui echivalent, cumpără cu ea hrană și o împarte săracilor, dându-i fiecăruia jumătate de ṣāʿ, fie postește câte o zi pentru fiecare porție de hrană a unui sărac.

Dacă animalul vânat nu are echivalent, are de ales între două lucruri: fie cercetează valoarea animalului omorât, cumpără cu ea hrană și o împarte săracilor, dându-i fiecăruia jumătate de ṣāʿ, fie postește câte o zi pentru fiecare porție de hrană a unui sărac.

Un exemplu de vânat care are echivalent între animalele de turmă este porumbelul, al cărui echivalent este oaia. Celui care omoară un porumbel îi spunem:

ai de ales. Dacă dorești, sacrifici o oaie; dacă dorești, cercetezi valoarea oii și cumperi cu ea hrană pe care o împarți săracilor din teritoriul sacru, câte jumătate de ṣāʿ fiecăruia; dacă dorești, postești câte o zi pentru fiecare porție de hrană a unui sărac.

Un exemplu de vânat fără echivalent este lăcusta. Celui care omoară intenționat lăcuste îi spunem: dacă dorești, cercetezi valoarea lor, cumperi cu ea hrană și o împarți săracilor din

teritoriul sacru, câte jumătate de ṣāʿ fiecăruia; dacă dorești, postești câte o zi pentru fiecare porție de hrană a unui sărac.

3. Pentru relațiile sexuale în timpul ḥajj-ului, înainte de prima ieșire din iḥrām, se sacrifică o cămilă.

3. Intrarea copilului în iḥrām

Copilul care nu a ajuns la pubertate nu este obligat să facă ḥajj. Dacă însă îl face, are răsplata pelerinajului, dar trebuie să îl îndeplinească din nou după ce ajunge la pubertate. Se cuvine ca acela care îl are în grijă — tatăl, mama sau altcineva — să îl pună să intre în iḥrām. Răsplata ritualului este a copilului, iar cel care îl are în grijă primește răsplată pentru aceasta. În relatarea autentică de la Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de ei — se spune:

أَنَّ امْرَأَةً رَفَعَتْ صَبِيًّا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَلِهَذَا حَجٌّ؟ قَالَ: نَعَمْ وَلَكِ أَجْرٌ

„O femeie a ridicat un copil către Profet, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, și a întrebat: «O, Trimis al lui Allah, are el pelerinaj?» El a răspuns: «Da, iar tu ai răsplată.»”[46]

Dacă copilul are discernământ, adică înțelege ceea ce i se spune, el însuși intenționează intrarea în iḥrām, iar cel care îl are în grijă îi spune: *„Intenționează intrarea în iḥrām pentru cutare ritual.”* Îi cere să facă din ritualurile ḥajj-ului ceea ce poate.

46 Relatat de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre felul în care copilul face pelerinaj și răsplata celui care îl însoțește, nr. 1336.

Așa sunt șederea la ʿArafah și înnoptarea la Minā și Muzdalifah. Ceea ce nu poate face, precum aruncarea pietricelelor, este îndeplinit în locul său de cel care îl are în grijă ori de altcineva, cu încuviințarea acestuia. Excepție fac ṭawāf și saʿy: dacă nu le poate face, copilul este purtat și i se spune: *„Intenționează ṭawāf-ul”* ori *„Intenționează saʿy-ul.”* În această situație, cel care îl poartă poate intenționa ṭawāf și saʿy pentru sine, iar copilul, de asemenea, pentru sine. Ṭawāf-ul și saʿy-ul sunt îndeplinite pentru amândoi, fiindcă fiecare dintre ei a avut o intenție. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a spus:

إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى

„Faptele sunt după intenții și fiecare om va avea ceea ce a intenționat.”[47]

Dacă copilul nu are discernământ, cel care îl are în grijă intenționează intrarea lui în iḥrām și aruncă pietricelele în locul său. Îl aduce la locurile rituale ale ḥajj-ului, la ʿArafah și Muzdalifah, și îl poartă în ṭawāf și saʿy. În această situație nu este valid să intenționeze ṭawāf și saʿy pentru sine în timp ce îl poartă pe copil, deoarece copilul nu are aici nici intenție, nici faptă: intenția este numai a celui care îl poartă. O singură faptă nu este validă cu intenția pentru două persoane, spre deosebire de copilul cu discernământ, care are propria intenție, iar faptele sunt după intenții. Aceasta este opinia care mi se pare corectă. Prin urmare, cel care îl are în grijă face mai întâi ṭawāf și saʿy pentru sine, apoi le face purtând copilul, ori îl încredințează unei persoane de încredere care îl poartă în ṭawāf și saʿy.

Judecățile iḥrām-ului copilului sunt asemenea celor ale adultului, deoarece Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, i-a recunoscut pelerinajul. Odată stabilit pelerinajul, se aplică și judecățile și cerințele lui.

47 Referințele acestui hadith au fost indicate în capitolul «Buna purtare în călătorie», la cuvintele «Faptele sunt după intenții».

Dacă este băiat, evită ceea ce evită bărbatul adult; dacă este fată, evită ceea ce evită femeia adultă. Însă intenția copilului are judecata greșelii adultului: dacă el însuși săvârșește una dintre încălcările iḥrām-ului, nici el, nici cel care îl are în grijă nu datorează fidyah.

4. Împuternicirea altuia pentru ḥajj

Când ḥajj-ul devine obligatoriu pentru cineva, iar omul îl poate îndeplini personal, trebuie să îl îndeplinească. Dacă nu îl poate face personal, dar există speranță ca neputința să dispară — de exemplu, un bolnav care speră să se vindece —, amână pelerinajul până când îl poate face. Dacă moare înainte de aceasta, se îndeplinește ḥajj în locul său din averea lăsată, iar el nu are păcat. Dacă însă cel căruia îi este obligatoriu pelerinajul are o neputință de la care nu se așteaptă vindecare — precum un om foarte vârstnic, un bolnav fără speranță de însănătoșire ori cineva care nu poate merge călare —, împuternicește pe altcineva să facă ḥajj în locul său. În cele două Ṣaḥīḥ este relatat de la Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de ei —:

أَنَّ امْرَأَةً مِنْ خَثْعَمَ قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ فِي الْحَجِّ أَدْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَثْبُتُ عَلَى الرَّاحِلَةِ، أَفَأَحُجُّ عَنْهُ؟ قَالَ: نَعَمْ

„O femeie din Khathʿam a spus: «O, Trimis al lui Allah, obligația pelerinajului pe care Allah le-a impus-o robilor Săi l-a ajuns pe tatăl meu când era foarte bătrân și nu se putea ține pe animalul de călărie. Pot să fac pelerinajul în locul său?» El a răspuns: «Da.»”[48]

48 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre obligația și meritul pelerinajului, nr. 1513; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre ḥajj în locul celui neputincios din cauza unei boli de durată, a bătrâneții ori a celor asemănătoare, nr. 1334.

Aceasta s-a întâmplat în pelerinajul de adio. Este permis ca un bărbat să facă pelerinajul în locul unei femei și o femeie în locul unui bărbat.
Dacă împuternicitului i-a devenit obligatoriu propriul pelerinaj, dar nu l-a făcut încă, nu face ḥajj în locul altcuiva, ci începe cu sine. În relatarea lui Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de ei — se spune:

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ: لَبَّيْكَ عَنْ شُبْرُمَةَ. قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ شُبْرُمَةُ؟ قَالَ: أَخٌ لِي أَوْ قَرِيبٌ لِي. قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَحَجَجْتَ عَنْ نَفْسِكَ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: حُجَّ عَنْ نَفْسِكَ ثُمَّ حُجَّ عَنْ شُبْرُمَةَ

„Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, l-a auzit pe un bărbat spunând: «Răspund chemării Tale în locul lui Shubrumah.» Profetul a întrebat: «Cine este Shubrumah?» El a răspuns: «Un frate sau o rudă de-a mea.» Profetul l-a întrebat: «Ai făcut pelerinajul pentru tine?» El a răspuns: «Nu.» Profetul a spus: «Fă pelerinajul pentru tine, apoi fă-l în locul lui Shubrumah.»”[49]

49 Relatat de Abū Dāwūd, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre bărbatul care face ḥajj în locul altuia, nr. 1811; și de Ibn Mājah, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre ḥajj în locul celui mort, nr. 2903.

Este mai bine ca împuternicitul să spună explicit numele celui pe care îl reprezintă:

لَبَّيْكَ عَنْ فُلَانٍ

„Răspund chemării Tale în locul lui cutare."

Dacă reprezintă o femeie, spune:

لَبَّيْكَ عَنْ أُمِّ فُلَانٍ أَوْ عَنْ بِنْتِ فُلَانٍ

„Răspund chemării Tale în locul mamei lui cutare" ori „în locul fiicei lui cutare".

Nu este însă nicio problemă dacă intenționează persoana reprezentată fără să îi rostească numele. Dacă uită numele, intenționează persoana care l-a împuternicit, chiar dacă nu își amintește numele ei: Allah Preaînaltul o cunoaște și ea nu Îi este ascunsă.

Împuternicitul trebuie să se teamă de Allah Preaînaltul și să se străduiască să îndeplinească ritualul complet, fiindcă i-a fost încredințat aceasta. Să îndeplinească obligațiile, să lase interdicțiile și să facă, pe cât poate, și completările și actele Sunnei ale ritualului.

5. Schimbarea veșmintelor de iḥrām

Celui aflat în iḥrām pentru ḥajj sau ʿumrah, bărbat ori femeie, îi este permis să își schimbe veșmintele în care a intrat în iḥrām și să îmbrace altele, dacă sunt dintre cele pe care le poate purta. Celui aflat în iḥrām îi este permis și să încalțe sandale după intrarea în iḥrām, chiar dacă în momentul intrării era desculț.

6. Locul celor două unități de după ṭawāf

Este Sunna ca omul care a încheiat ṭawāf-ul să îndeplinească cele două unități în spatele Maqām Ibrāhīm. Dacă locul din apropierea lui este liber, se roagă acolo; altfel se roagă mai departe, chiar la distanță, așezând Maqām-ul între sine și Kaʿbah. Astfel se poate

spune că s-a rugat în spatele Maqām-ului. Urmează în aceasta călăuzirea Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, așa cum se arată în relatarea lui Jābir despre pelerinajul Profetului: el a așezat Maqām-ul între sine și Casă.

7. Continuitatea în saʿy și între ṭawāf și saʿy

Este mai bine ca saʿy-ul să urmeze imediat ṭawāf-ului. Dacă îl amână mult, nu este nicio problemă: de exemplu, face ṭawāf la începutul zilei și saʿy spre sfârșitul ei sau face ṭawāf noaptea și saʿy după aceea, ziua. Celui obosit în timpul saʿy-ului îi este permis să se așeze și să se odihnească, apoi să își încheie saʿy-ul mergând pe jos ori folosind un cărucior sau altceva asemănător.

Dacă începe rugăciunea în timp ce face saʿy, se alătură rugăciunii. După salutul final își continuă saʿy-ul din locul în care ajunsese înainte de începerea rugăciunii.

La fel, dacă începe rugăciunea în timpul ṭawāf-ului sau este adus un mort pentru rugăciunea funerară, omul se roagă. După încheierea rugăciunii își continuă ṭawāf-ul din locul în care ajunsese. Potrivit opiniei pe care o consider mai puternică, nu este nevoie să reia de la început înconjurarea pe care a întrerupt-o. Dacă întreruperea pentru rugăciune este scuzată, nu există o dovadă că începutul înconjurării ar deveni nevalid.

8. Îndoiala asupra numărului de înconjurări ori de parcursuri

Dacă omul are îndoieli asupra numărului înconjurărilor, iar îndoielile sunt frecvente, precum la cel chinuit de gânduri obsesive, nu le dă atenție. Dacă îndoielile nu sunt frecvente, dar apar după terminarea ṭawāf-ului, tot nu le dă atenție, în afară de cazul în care este sigur că lipsește ceva: atunci completează ceea ce lipsește.

Dacă îndoiala apare în timpul ṭawāf-ului — de exemplu, nu știe dacă înconjurarea în care se află este a treia sau a patra —, urmează ceea ce i se pare mai probabil. Dacă niciuna dintre cele două posibilități nu i se pare mai probabilă, se întemeiază pe certitudine, adică pe numărul mai mic. În exemplul dat, dacă trei i se pare mai probabil, socotește trei și mai face patru înconjurări;

dacă patru i se pare mai probabil, socotește patru și face încă trei. Dacă niciuna nu i se pare mai probabilă, socotește trei, fiindcă acesta este numărul sigur, și mai face patru înconjurări.

În toate privințele arătate, îndoiala asupra numărului parcursurilor de saʿy are aceeași judecată ca îndoiala asupra numărului înconjurărilor de ṭawāf.

9. Șederea la ʿArafah

S-a arătat mai înainte că este mai bine ca pelerinul să intre în iḥrām pentru ḥajj în ziua de 8 Dhū al-Ḥijjah, apoi să plece la Minā, unde rămâne restul zilei și noaptea dinaintea zilei de 9, iar în cursul dimineții să plece spre ʿArafah. Aceasta este forma mai meritorie. Dacă merge la ʿArafah fără să fi mers mai întâi la Minā, a lăsat ceea ce este mai bun, dar nu are păcat.

Cel aflat la ʿArafah trebuie să se asigure că este înăuntrul limitelor ei. Unii pelerini stau în afara limitelor, fie din neștiință, fie urmându-i pe alții. Aceștia nu au ḥajj, fiindcă nu au stat la ʿArafah. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a spus:

الْحَجُّ عَرَفَةُ

„Pelerinajul este ʿArafah."[50]

50 Relatat de Aḥmad, nr. 18297; de Abū Dāwūd, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre cel care nu prinde ʿArafah, nr. 1949; de al-Tirmidhī, Cartea pelerinajului, capitolul despre cel care prinde imamul la Jamʿ și a prins astfel pelerinajul, nr. 889; de al-Nasāʾī, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre obligativitatea șederii la ʿArafah, nr. 3016; și de Ibn Mājah, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre cel care ajunge la ʿArafah înainte de Fajr în noaptea de la Jamʿ, nr. 3015.

Orice loc din ʿArafah în care omul stă este suficient, potrivit cuvintelor Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui:

وَقَفْتُ هَاهُنَا وَعَرَفَةُ كُلُّهَا مَوْقِفٌ

„Eu am stat aici, însă întregul ʿArafah este loc de ședere."[51]

Celui care a stat la ʿArafah nu îi este permis să plece din limitele ei înainte de apusul soarelui din ziua de ʿArafah. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a rămas până la apus și a spus:

خُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ

„Luați de la mine ritualurile voastre."[52]

Timpul șederii la ʿArafah se întinde până la ivirea zorilor în ziua sărbătorii. Pe cine îl ajunge Fajr în ziua sărbătorii fără să fi stat la ʿArafah, acela a pierdut ḥajj-ul. Dacă a pus la intrarea în iḥrām condiția:

إِنْ حَبَسَنِي حَابِسٌ فَمَحِلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي

„Dacă o piedică mă oprește, locul ieșirii mele din iḥrām va fi acolo unde m-ai oprit"

iese din iḥrām și nu îi revine nimic. Dacă nu a pus condiția și a pierdut șederea la ʿArafah, iese din iḥrām printr-o ʿumrah: merge la Casă, face ṭawāf, saʿy și își rade capul. Dacă are cu sine hady, îl înjunghie. În anul următor recuperează ḥajj-ul pe care l-a pierdut

51 Referințele au fost indicate în capitolul «Îndeplinirea ḥajj-ului», la relatarea despre locul de ședere de la ʿArafah.

52 Referințele au fost indicate în capitolul «Cui îi revine hady», la cuvintele «Luați de la mine ritualurile voastre».

și aduce hady. Dacă nu găsește hady, postește zece zile: trei în timpul pelerinajului și șapte după întoarcerea la familie.

10. Plecarea de la Muzdalifah

Celui puternic nu îi este permis să plece de la Muzdalifah până când nu îndeplinește Fajr în ziua sărbătorii. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a înnoptat acolo și nu a plecat până când nu a îndeplinit Fajr. El a spus:

خُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ

„Luați de la mine ritualurile voastre."

În Ṣaḥīḥ Muslim este relatat de la ʿĀ'ishah — Allah să fie mulțumit de ea —:

اسْتَأْذَنَتْ سَوْدَةُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ الْمُزْدَلِفَةِ تَدْفَعُ قَبْلَهُ وَقَبْلَ حَطْمَةِ النَّاسِ وَكَانَتِ امْرَأَةً ثَبِطَةً فَأَذِنَ لَهَا فَخَرَجَتْ قَبْلَ دَفْعِهِ، وَحَبَسَنَا حَتَّى أَصْبَحْنَا فَدَفَعْنَا بِدَفْعِهِ

„În noaptea de la Muzdalifah, Sawdah i-a cerut Trimisului lui Allah, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, să plece înaintea lui și înainte de înghesuiala oamenilor, fiindcă era o femeie greoaie. El i-a îngăduit, iar ea a plecat înaintea lui. Pe noi ne-a ținut până dimineața și am plecat odată cu el."[53]

53 Relatat de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre recomandarea plecării mai devreme a celor slabi dintre femei și a altora, nr. 1290.

Într-o altă formulare, ʿĀ'ishah a spus:

وَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ اسْتَأْذَنْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا اسْتَأْذَنَتْهُ سَوْدَةُ فَأُصَلِّي الصُّبْحَ بِمِنًى فَأَرْمِي الْجَمْرَةَ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ النَّاسُ

„Aș fi dorit să îi fi cerut permisiunea Trimisului lui Allah, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, așa cum i-a cerut Sawdah, ca să îndeplinesc rugăciunea de dimineață la Minā și să arunc la jamrah înainte de venirea oamenilor."

Celui slab, căruia înghesuiala oamenilor de la jamrah îi este grea, îi este permis să plece înainte de Fajr, după apusul lunii, și să arunce la jamrah înaintea oamenilor. În Ṣaḥīḥ Muslim este relatat despre Asmāʾ:

أَنَّهَا كَانَتْ تَتَرَقَّبُ غُيُوبَ الْقَمَرِ وَتَسْأَلُ مَوْلَاهَا: هَلْ غَابَ الْقَمَرُ؟ فَإِذَا قَالَ: نَعَمْ، قَالَتْ: ارْحَلْ بِي. قَالَ: فَارْتَحَلْنَا حَتَّى رَمَتِ الْجَمْرَةَ ثُمَّ صَلَّتْ فِي مَنْزِلِهَا، فَقُلْتُ لَهَا: أَيْ هَنْتَاهْ، أَيْ هَنْتَاهْ، لَقَدْ غَلَّسْنَا. قَالَتْ: كَلَّا أَيْ بُنَيَّ، إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَذِنَ لِلظُّعُنِ

„Ea aștepta apusul lunii și îl întreba pe slujitorul ei: «A apus luna?» Când el răspundea: «Da», îi spunea: «Pornește cu mine.» El a relatat: «Am pornit până când ea a aruncat la jamrah, apoi a făcut rugăciunea — adică Fajr — la locul unde stătea. I-am spus: „O, doamnă, o, doamnă, am venit foarte devreme!” Ea a răspuns: „Nicidecum, fiule! Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, le-a dat permisiunea femeilor.”»”[54]

54 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre cei slabi din familie care pleacă înainte, noaptea, și rămân la Muzdalifah, nr. 1679.

Cine este dintre însoțitorii acestor persoane slabe, cărora le este permis să plece de la Muzdalifah înainte de Fajr, poate pleca împreună cu ele. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, l-a trimis pe Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de ei — noaptea, împreună cu membrii slabi ai familiei sale, de la Muzdalifah. Dacă și însoțitorul este slab, aruncă la jamrah când ajunge la Minā, fiindcă nu poate suporta înghesuiala. Dacă poate suporta înghesuiala oamenilor, amână aruncarea până la răsăritul soarelui, potrivit relatării lui Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de ei —:

بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُغَيْلِمَةَ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ مِنْ جَمْعٍ فَجَعَلَ يَلْطَخُ أَفْخَاذَنَا وَيَقُولُ: أُبَيْنِيَّ لَا تَرْمُوا حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ

„Trimisul lui Allah, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, ne-a trimis de la Jamʿ pe noi, tinerii din Banū ʿAbd al-Muṭṭalib. Ne atingea ușor coapsele și spunea: «Copiii mei, nu aruncați până când nu răsare soarele!»”[55]

Acest hadith a fost relatat de cei cinci și declarat autentic de al-Tirmidhī și Ibn Ḥibbān.

Pe scurt, plecarea de la Muzdalifah și aruncarea la Jamrat al-ʿAqabah în ziua sărbătorii sunt după cum urmează:

55 Relatat de Aḥmad, nr. 2083; de Abū Dāwūd, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre plecarea mai devreme de la Jamʿ, nr. 1940; de al-Tirmidhī, Cartea pelerinajului, capitolul despre cei slabi care pleacă înainte de la Jamʿ, noaptea, nr. 893; de al-Nasāʾī, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre interzicerea aruncării la Jamrat al-ʿAqabah înainte de răsăritul soarelui, nr. 3064; și de Ibn Mājah, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre plecarea înainte de la Jamʿ spre Minā pentru aruncarea la jamrah-uri, nr. 3025.

Primul caz: cel puternic, care nu însoțește o persoană slabă, nu pleacă de la Muzdalifah până când nu îndeplinește Fajr și nu aruncă la jamrah până la răsăritul soarelui. Aceasta este fapta Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, care spunea:

خُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ

„Luați de la mine ritualurile voastre."

El nu i-a îngăduit niciunei persoane puternice să plece de la Muzdalifah înainte de Fajr ori să arunce la jamrah înainte de răsărit.

Al doilea caz: cel care este puternic și sănătos, dar îi însoțește pe cei slabi, pleacă împreună cu ei spre sfârșitul nopții, dacă dorește. Persoana slabă aruncă la jamrah când ajunge la Minā; cea puternică nu aruncă împreună cu ea până când nu răsare soarele, fiindcă nu are o scuză.[56]

Al treilea caz: celui slab îi este permis să plece de la Muzdalifah spre sfârșitul nopții, după apusul lunii, și să arunce la jamrah când ajunge la Minā.

56 Șeicul nostru, autorul — Allah să aibă milă de el —, a spus în Fatāwā al-ḥajj, 2/272 și următoarele: «Celui puternic care însoțește o persoană slabă îi este permis să plece și să arunce la Jamrat al-ʿAqabah împreună cu ea înainte de Fajr, fiindcă unele lucruri sunt admise ca element secundar, deși nu sunt admise de sine stătător.»

Cine nu ajunge la Muzdalifah decât după ivirea zorilor din ziua sărbătorii, dar prinde acolo rugăciunea și a stat la ʿArafah înainte de Fajr, are un pelerinaj valid. Aceasta se întemeiază pe relatarea lui ʿUrwah ibn Muḍarris, amintită anterior, în care Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, spune:

مَنْ شَهِدَ صَلَاتَنَا هَذِهِ وَوَقَفَ مَعَنَا حَتَّى نَدْفَعَ وَقَدْ وَقَفَ بِعَرَفَةَ قَبْلَ ذَلِكَ نَهَارًا أَوْ لَيْلًا فَقَدْ تَمَّ حَجُّهُ وَقَضَى تَفَثَهُ

„Cine a fost de față la această rugăciune a noastră — adică Fajr — și a stat împreună cu noi până la plecarea noastră, după ce a stat mai înainte la ʿArafah ziua sau noaptea, și-a împlinit pelerinajul și și-a încheiat ritualurile.”[57]

El a fost relatat de cei cinci și declarat autentic de al-Tirmidhī și al-Ḥākim. Sensul aparent al hadithului este că omul nu datorează o jertfă compensatorie, fiindcă a prins o parte din timpul ședерii la Muzdalifah și al pomenirii lui Allah la al-Mashʿar al-Ḥarām, prin rugăciunea Fajr pe care a îndeplinit-o. Pelerinajul său este astfel complet. Dacă ar datora o asemenea jertfă, Profetul ar fi arătat aceasta. Allah știe mai bine.

11. Chestiuni legate de aruncarea pietricelelor

1. Pietricelele aruncate trebuie să aibă o mărime între un bob de năut și o alună: nici foarte mari, nici foarte mici. Ele se culeg de la Minā, Muzdalifah sau din alt loc, în fiecare zi pentru ziua respectivă.

57 Relatat de Aḥmad, nr. 15775; de Abū Dāwūd, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre cel care nu prinde ʿArafah, nr. 1950; de al-Tirmidhī, Cartea pelerinajului, capitolul despre cel care prinde imamul la Jamʿ și a prins astfel pelerinajul, nr. 891; de al-Nasāʾī, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre cel care nu prinde rugăciunea de dimineață cu imamul la Muzdalifah, nr. 3041; și de Ibn Mājah, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre cel care ajunge la ʿArafah înainte de Fajr în noaptea de la Jamʿ, nr. 3016.

Nu este stabilit că Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, ar fi cules pietricelele de la Muzdalifah, nici că le-ar fi cules dintr-odată pe cele pentru toate zilele. Din câte știu, nu i-a poruncit vreunuia dintre Companioni să facă aceasta.

2. Nu este obligatoriu ca pietricica să lovească stâlpul însuși. Este obligatoriu să ajungă și să rămână în bazinul în care se strâng pietricelele. Dacă lovește stâlpul, dar nu cade în bazin, trebuie aruncată alta în locul ei. Dacă ajunge și rămâne în bazin fără să lovească stâlpul, aruncarea este suficientă.

3. Dacă omul uită o pietricică la una dintre jamrah-uri și aruncă numai șase, apoi nu își amintește decât după ce a ajuns la locul său de ședere, se întoarce și aruncă pietricica uitată; nu este nicio problemă. Dacă soarele a apus înainte să își amintească, o amână până a doua zi. După ce soarele trece de zenit, aruncă mai întâi pietricica uitată, înainte de orice altceva, apoi aruncă la jamrah-uri pentru ziua în curs.

12. Prima și a doua ieșire din iḥrām

Când pelerinul a aruncat la Jamrat al-ʿAqabah în ziua sărbătorii și și-a ras ori scurtat părul, a împlinit prima ieșire din iḥrām. Îi sunt permise toate lucrurile interzise în iḥrām: parfumul, veșmintele obișnuite, tăierea părului și a unghiilor și celelalte, în afară de cele legate de femei. Nu îi este permis contactul intim cu soția sau privirea ei cu dorință până când nu face ṭawāf la Casă și saʿy între al-Ṣafā și al-Marwah. După ṭawāf și saʿy, a împlinit a doua ieșire din iḥrām și îi sunt permise toate lucrurile interzise în această stare,

inclusiv cele legate de femei. Însă, cât timp rămâne în limitele teritoriului sacru, nu îi sunt permise vânatul și tăierea copacilor ori a ierbii verzi, din pricina teritoriului sacru, nu din pricina iḥrām-ului, căci a ieșit din iḥrām.

13. Împuternicirea altuia pentru aruncarea pietricelelor

Celui care poate arunca singur la jamrah-uri nu îi este permis să împuternicească pe altcineva să arunce în locul său, indiferent dacă pelerinajul său este obligatoriu sau voluntar. Când omul începe un pelerinaj voluntar, devine obligatoriu să îl încheie. În

schimb, cine întâmpină greutate în aruncarea pietricelelor, precum bolnavul, cel foarte vârstnic, femeia însărcinată și cei asemenea lor, poate împuternici pe altcineva să arunce în locul său, indiferent dacă pelerinajul este obligatoriu sau voluntar. Pietricelele pot fi culese de persoana reprezentată și înmânate împuternicitului, ori culese de împuternicit: toate acestea sunt permise.
Împuternicitul începe prin a arunca pentru sine, apoi pentru persoana pe care o reprezintă, potrivit sensului general al cuvintelor Profetului, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui:

ابْدَأْ بِنَفْسِكَ

„Începe cu tine însuți."[58]

Și al cuvintelor sale:

حُجَّ عَنْ نَفْسِكَ ثُمَّ حُجَّ عَنْ شُبْرُمَةَ

„Fă pelerinajul pentru tine, apoi fă-l în locul lui Shubrumah."[59]

58 Relatat de Muslim, Cartea zakāt-ului, capitolul despre începerea cheltuielii cu sine însuși, apoi cu familia, nr. 997.

59 Referințele au fost indicate la secțiunea «Împuternicirea altuia pentru ḥajj», în relatarea despre Shubrumah.

Poate arunca pentru sine și apoi pentru persoana reprezentată din același loc. Aruncă șapte pietricele la prima jamrah pentru sine, apoi șapte pentru persoana reprezentată. La fel face la a doua și la a treia, așa cum indică sensul aparent al relatării lui Jābir:

حَجَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَبَّيْنَا عَنِ الصِّبْيَانِ وَرَمَيْنَا عَنْهُمْ

„Am făcut pelerinajul împreună cu Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, am rostit talbiyah pentru copii și am aruncat pietricelele în locul lor."[60]

Relatarea a fost transmisă de Aḥmad și Ibn Mājah. Sensul ei aparent este că ei făceau aceasta din același loc.

Dacă ar fi aruncat întâi la toate trei pentru sine și apoi s-ar fi întors de la început pentru copii, aceasta ar fi fost relatată. Allah știe mai bine.

14. Ritualurile din ziua sărbătorii

În ziua sărbătorii, pelerinul îndeplinește patru ritualuri, în ordinea următoare:

Primul: aruncarea la Jamrat al-ʿAqabah.

Al doilea: înjunghierea hady-ului, dacă are hady.

Al treilea: raderea sau scurtarea părului.

Al patrulea: ṭawāf la Casă.

Dacă face tamattuʿ, îndeplinește și saʿy pentru ḥajj. Dacă face qirān ori ifrād și a făcut deja saʿy după ṭawāf-ul de sosire, primul saʿy este suficient. Altfel face saʿy după acest ṭawāf, adică ṭawāf-ul pentru ḥajj.

60 Relatat de Aḥmad, nr. 13996; și de Ibn Mājah, Cartea ritualurilor pelerinajului, capitolul despre aruncarea pietricelelor în locul copiilor, nr. 3038.

Este prescris să păstreze această ordine. Dacă schimbă ordinea unora — înjunghie înainte de aruncarea pietricelelor, își rade capul înainte de înjunghiere sau face ṭawāf înainte de radere — și a făcut-o din neștiință ori uitare, nu este nicio problemă. Chiar dacă a făcut-o cu intenție și cunoscând judecata, opinia cunoscută a școlii imamului Aḥmad este că tot nu este nicio problemă. Aceasta se întemeiază pe relatarea lui al-Bukhārī de la Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de ei — că Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a fost întrebat despre cel care s-a ras înainte de înjunghiere și despre lucruri asemănătoare, iar el a răspuns:

لَا حَرَجَ

„Nu este nicio problemă."[61]

Tot de la el se relatează că, în ziua jertfei, Profetul era întrebat la Minā și răspundea:

لَا حَرَجَ

„Nu este nicio problemă."

Un bărbat l-a întrebat:

حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ. قَالَ: اذْبَحْ وَلَا حَرَجَ. وَقَالَ: رَمَيْتُ بَعْدَمَا أَمْسَيْتُ. قَالَ: لَا حَرَجَ

„M-am ras înainte de a înjunghia." El a răspuns: „Înjunghie și nu este nicio problemă." Omul a spus: „Am aruncat pietricelele după ce a venit seara." El a răspuns: „Nu este nicio problemă."[62]

61 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre înjunghierea jertfei înainte de raderea capului, nr. 1722.

62 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre cel care aruncă pietricelele după venirea serii ori se rade înainte de înjunghiere, nr. 1735.

Tot de la el se relatează că Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a fost întrebat despre înjunghiere, radere, aruncarea pietricelelor și schimbarea ordinii lor, iar el a răspuns:

لَا حَرَجَ

„Nu este nicio problemă."[63]

A fost întrebat și despre cel care a vizitat Casa — adică a făcut ṭawāf-ul vizitei — înainte de aruncarea pietricelelor ori a înjunghiat înainte de aruncarea lor, iar el a răspuns:

لَا حَرَجَ

„Nu este nicio problemă."[64]

Aceasta a fost relatată de al-Bukhārī. În relatarea lui ʿAbd Allāh ibn ʿAmr se spune:

مَا سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ عَنْ شَيْءٍ قُدِّمَ وَلَا أُخِّرَ إِلَّا قَالَ: افْعَلْ وَلَا حَرَجَ

„În ziua aceea Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, nu a fost întrebat despre vreun lucru făcut mai devreme sau mai târziu fără să răspundă: «Fă aceasta și nu este nicio problemă.»"[65]

63 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre cel care aruncă pietricelele după venirea serii ori se rade înainte de înjunghiere, nr. 1734; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre cel care s-a ras înainte de înjunghiere ori a înjunghiat înainte de aruncarea pietricelelor, nr. 1307.

64 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre înjunghierea jertfei înainte de raderea capului, nr. 1722.

65 Relatat de al-Bukhārī, Cartea științei, capitolul despre răspunsul la întrebări în timp ce se stă pe un animal de călărie sau în altă parte, nr. 83; și de Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul despre cel care s-a ras înainte de înjunghiere ori a înjunghiat înainte de aruncarea pietricelelor, nr. 1306.

Nu este nicio problemă dacă amână înjunghierea până la coborârea în Makkah, dar nu o amână după zilele al-Tashrīq. Nici amânarea ṭawāf-ului ori a saʿy-ului după ziua sărbătorii nu este o problemă, însă nu le amână după luna Dhū al-Ḥijjah decât dacă există o scuză. De exemplu, dacă femeia intră în lăuzie înainte de ṭawāf, amână ṭawāf-ul până când devine curată, chiar dacă aceasta se întâmplă după luna Dhū al-Ḥijjah. Nu are păcat și nu datorează fidyah.

15. Timpul aruncării pietricelelor și ordinea jamrah-urilor

S-a arătat mai înainte că, în ziua sărbătorii, timpul aruncării pietricelelor începe după răsăritul soarelui pentru cel puternic; pentru cine întâmpină greutate din pricina înghesuielii, începe spre sfârșitul nopții dinaintea sărbătorii. În zilele al-Tashrīq, timpul începe după ce soarele trece de zenit: nu se aruncă înainte de acest moment, fiindcă Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, arunca numai după trecerea soarelui de zenit și a spus:

خُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ

„Luați de la mine ritualurile voastre.”[66]

În ziua sărbătorii și în zilele de după ea, timpul aruncării se întinde până la apusul soarelui; nu se aruncă noaptea. Unii învățați consideră însă că, dacă nu a aruncat ziua, poate arunca noaptea până în noaptea dinaintea zilei de 14, deoarece zilele de la Minā se încheie la apusul zilei de 13. Prima opinie este mai prudentă. Dacă a pierdut aruncarea unei zile, aruncă a doua zi, după trecerea soarelui de zenit, începând cu ziua pe care a pierdut-o. După ce termină, aruncă pentru ziua în curs.[67]

66 Referințele au fost indicate în capitolul «Cui îi revine hady», la cuvintele «Luați de la mine ritualurile voastre».

67 Șeicul nostru, autorul — Allah Preaînaltul să aibă milă de el —, a spus în Fatāwā al-ḥajj: «Este mai bine ca pelerinul să arunce la jamrah-uri ziua. Dacă se teme de aglomerație, nu este nicio problemă să arunce noaptea. Profetul, pacea și binecuvântările lui Allah fie asupra lui, a stabilit începutul

Ordinea celor trei jamrah-uri este obligatorie. Aruncă întâi la prima, cea din apropierea moscheii al-Khayf, apoi la cea din mijloc și apoi la Jamrat al-ʿAqabah. Dacă începe cu Jamrat al-ʿAqabah, apoi aruncă la cea din mijloc și apoi la prima, ori începe cu cea din mijloc, iar aceasta a fost cu intenție și cunoscând judecata, trebuie să repete la cea din mijloc și apoi la Jamrat al-ʿAqabah. Dacă a fost din neștiință ori uitare, este suficient și nu îi revine nimic.

16. Înnoptarea la Minā

Înnoptarea la Minā în nopțile dinaintea zilelor de 11 și 12 este obligatorie. Obligația constă în petrecerea celei mai mari părți a nopții acolo, fie la începutul, fie la sfârșitul ei. Dacă omul coboară la Makkah la începutul nopții și revine înainte de miezul nopții sau coboară de la Minā la Makkah după miezul nopții, nu este nicio problemă, fiindcă a îndeplinit obligația.

Trebuie să se asigure că este în limitele Minā-ei, ca să nu înnopteze din greșeală în afara ei. Limita ei estică este valea Muḥassir, iar cea vestică este Jamrat al-ʿAqabah; valea și jamrah nu fac parte din Minā. Din munții care înconjoară Minā, pantele orientate spre ea fac parte din Minā, astfel încât înnoptarea acolo este permisă. Pelerinul să se păzească de înnoptarea în valea Muḥassir ori dincolo de Jamrat al-ʿAqabah, fiindcă acestea sunt în afara limitelor Minā-ei. Cine înnoptează acolo nu și-a îndeplinit obligația.[68]

17. Ṭawāf-ul de rămas-bun

S-a arătat că, la plecarea din Makkah, ṭawāf-ul de rămas-bun este obligatoriu pentru fiecare pelerin care a făcut ḥajj ori ʿumrah, cu

timpului aruncării, fără să îi stabilească sfârșitul, iar aceasta arată că există larghețe.»

68 Șeicul nostru, autorul, a spus în Fatāwā al-ḥajj, 2/436 și următoarele: «Aceasta este pentru cel care găsește un loc la Minā. Cine nu găsește nu are nicio problemă dacă înnoptează în afara limitelor Minā-ei, în orice parte a ei, cu condiția ca locul unde stă să fie legat de locurile de ședere ale pelerinilor, pentru ca ei să fie o singură comunitate, adunată. Tot astfel, când moscheea este plină, le spunem celor care se roagă să se așeze în rânduri legate între ele, chiar dacă sunt în afara moscheii, fără să fie vreo problemă.»

excepția femeii aflate la menstruație sau în lăuzie. Dacă ea devine curată înainte de a părăsi clădirile Makkăi,

trebuie să îl îndeplinească. Dacă omul îndeplinește ṭawāf-ul de rămas-bun, apoi pleacă din Makkah și rămâne o zi ori mai mult în altă parte, nu trebuie să repete ṭawāf-ul, chiar dacă locul în care stă este aproape de Makkah.

Allah știe mai bine. Binecuvântările și pacea lui Allah să fie asupra Profetului nostru Muḥammad, a familiei și a tuturor Companionilor săi.

Încheiată de autorul ei, Muḥammad al-Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn, la 7 Shaʿbān 1387 H. Lauda Îi aparține lui Allah, prin a Cărui har se împlinesc faptele bune. Revizuirea ei a fost încheiată în cursul dimineții de joi, 13 Ramaḍān 1387 H. Binecuvântările și pacea lui Allah să fie asupra lui Muḥammad, a familiei și a tuturor Companionilor săi.

Glosar

ḥajj الحج

Pelerinajul cu ritualurile și timpii stabiliți de Lege.

ʿumrah العمرة

Ritual alcătuit din intrarea în iḥrām, ṭawāf, saʿy și raderea ori scurtarea părului.

iḥrām الإحرام

Intrarea în starea rituală pentru ḥajj sau ʿumrah prin intenție; nu se reduce la îmbrăcarea veșmintelor.

mīqāt الميقات

Locul stabilit pentru intrarea în iḥrām a celui care intenționează ḥajj ori ʿumrah.

ṭawāf الطواف

Înconjurarea Kaʿbei de șapte ori.

saʿy السعي

Cele șapte parcursuri între al-Ṣafā și al-Marwah; mersul într-un sens este un parcurs.

talbiyah التلبية

Formula prin care pelerinul răspunde chemării lui Allah, începând cu «Labbayka Allāhumma labbayk».

tamattuʿ التمتع

Îndeplinirea ʿumrei în lunile pelerinajului, urmată de ieșirea din iḥrām și apoi de ḥajj în același an.

ifrād الإفراد

Intrarea în iḥrām numai pentru ḥajj.

qirān القران

Îndeplinirea împreună a ʿumrei și ḥajj-ului într-un singur iḥrām.

hady الهدي

Animalul de jertfă adus în legătură cu ritualurile pelerinajului.

fidyah الفدية

Compensația datorată pentru anumite încălcări ale iḥrām-ului, în condițiile și formele explicate în carte.

maḥram المحرم

Însoțitorul femeii: soțul ei ori un bărbat cu care căsătoria îi este interzisă pentru totdeauna din rudenie, alăptare ori alianță.

ṣāʿ الصاع

Unitate tradițională de măsurare a volumului alimentelor, folosită în cantitățile de hrană pentru compensații.

jamrah الجمرة

Unul dintre cele trei locuri de aruncare a pietricelelor la Minā.

zilele al-Tashrīq أيام التشريق

Zilele de 11, 12 și 13 Dhū al-Ḥijjah.

Bibliografie

1. Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn, al-Manhaj li-murīd al-ʿumrah wa-l-ḥajj. Fundația caritabilă „Șeicul Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn", seria 21, ediția I, 1429 H/2008.

2. Coranul. Text arab: Tanzil Project, Uthmani 1.1, CC BY 3.0. https://tanzil.net

3. Al-Bukhārī, al-Ṣaḥīḥ.

4. Muslim, al-Ṣaḥīḥ.

5. Aḥmad ibn Ḥanbal, al-Musnad.

6. Abū Dāwūd, al-Sunan.

7. Al-Tirmidhī, al-Sunan.

8. Al-Nasāʾī, al-Sunan.

9. Ibn Mājah, al-Sunan.

10. Al-Bayhaqī, Maʿrifat al-sunan wa-l-āthār și al-Sunan al-șughrā.

11. Ibn Ḥajar, Fatḥ al-Bārī.

12. Sharḥ al-Iqnāʿ, citat în discuția despre rugăciunile de la Muzdalifah.

13. Jawāhir al-Iklīl, 1/181.

14. Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn, Fatāwā al-ḥajj, citată în notele completatoare.

Indice

al-Marwah 15, 24, 25, 26, 27, 42, 66
al-Mashʿar al-Ḥarām 32, 65
al-Ṣafā 15, 24, 25, 26, 27, 42, 66
copil 4, 52, 53
fidyah 48, 50, 54, 71
hady 14, 15, 16, 17, 18, 33, 59, 60, 68, 71
iḍṭibāʿ 24
ifrād 14, 15, 16, 18, 68
iḥrām 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 27, 28, 30, 33, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 52, 53, 54, 56, 58, 59, 66
împuternicit 56, 67
maḥram 4, 5, 6
Minā 18, 28, 29, 32, 33, 34, 45, 53, 58, 61, 63, 64, 65, 69, 71, 72
mīqāt 10, 11, 12
Muzdalifah 29, 30, 31, 32, 45, 53, 60, 62, 63, 64, 65, 66
niqāb 48, 50
qirān 14, 15, 16, 17, 68
ramal 24, 42
reunire 9, 32
șofran 44
talbiyah 21, 28, 68
tamattuʿ 14, 15, 16, 17, 18, 68
ʿArafah 15, 17, 29, 30, 31, 32, 45, 53, 58, 59, 65

Cules cu Libertinus Serif și Amiri. Institutul Tawhid.

RITUALURI ȘI ÎNDRUMARE

Ghid pentru ʿumrah și ḥajj

De la pregătirea călătoriei la încheierea pelerinajului.

O prezentare a ritualurilor, a regulilor iḥrām-ului și a etapelor ʿumrei și ḥajj-ului, urmată de 17 învățăminte practice. Autorul explică dovezile, condițiile și situațiile în care se aplică înlesnirile.

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro